

DEBRECENI EGYETEM

Neveléstudományi Doktori Program

2026. őszi félévének tájékoztatója

DEBRECENI EGYETEM
NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI PROGRAM
TÁJÉKOZTATÓ

2026. őszi szemeszter

Tanulmányokat folytatnak

Név	Kezdés	Témavezető	Megjegyzés
Berivan Mohammed Ahmed Abdullah	23/24	Dr. Dabney-Fekete Ilona – Dr. Ceglédi Tímea	Stip. Hung.
David Sulistiawan Aditya	23/24	Dr. Herczegh Judit Katalin	Stip. Hung.
Kissné Juhos Ágnes	23/24	Dr. habil. Hegedűs Roland	
Markovics Katalin	23/24	Prof. Dr. Bocsi Veronika	Öszt.
Meyly Kheng	23/24	Dr. Szabó Fruzsina	Stip. Hung.
Miklódi-Simon Zsófia	23/24	Dr. habil. Kovács-Nagy Klára	Öszt.
Pető Áron András	23/24	Prof. Dr. Váradi Judit	
Pető Lilla	23/24	Dr. Juhász Erika	
Pozsár Andrea	23/24	Prof. Dr. Duffek Mihály	
Riad Soltani	23/24	Prof. Dr. Engler Ágnes – Dr. Dabney-Fekete Ilona	Stip. Hung.
Sütő Éva	23/24	Revákné dr. Markóczi Ibolya	Öszt.
Volodymyr Artamonov	23/24	Dr. habil. Kovács-Nagy Klára	Stip. Hung.
Adorjáni Orsolya	24/25	Dr. Joó Anikó	Hat. öszt.
Asmar Ibadova	24/25	Dr. Erdei Gábor	Stip. Hung.
Foroozan Hajian	24/25	Vargáné dr. Nagy Anikó – Prof. Dr. Bocsi Veronika	
Gyányi István	24/25	Dr. Juhász Erika	
Nonsikelelo Amanda Sackey	24/25	Dr. Benke Magdolna	Hal.
Papp Hunor	24/25	Dr. Ceglédi Tímea	Öszt.
Ambreen Barwani	25/26	Dr. Benke Magdolna	
Ameen Sherwan Taha	25/26	Dr. Erdei Gábor	Stip. Hung.
Berecz Réka	25/26	Prof. Dr. Engler Ágnes	Öszt.
Gazda Dorottya	25/26	Prof. Dr. Engler Ágnes	Öszt.
Kovács Márk	25/26	Dr. habil. Buda András	
Matlári Andrea	25/26	Dr. habil. Ollé János	
Nagy Laura	25/26	Dr. Moravecz Marianna – Dr. habil. Kovács-Nagy Klára	Hal.
Nagy Mónika	25/26	Dr. Barabási Tünde	
Selmeczi Anna Lilla	25/26	Prof. Dr. Pusztai Gabriella – Dr. Veszelszki Ágnes	
Szabó Gabriella	25/26	Dr. Kocsis Zsófia	
Szalai Erzsébet	25/26	Dr. Bacska Katinka	Öszt.
Szebeni Beáta	25/26	Dr. Bordás Andrea	Hat. öszt.
Tempfli Csilla	25/26	Prof. Dr. Bocsi Veronika	Hat. öszt.
Torhán-Bartha Erika	25/26	Dr. Ceglédi Tímea	
Vona Nándor Imre	25/26	Dr. habil. Buda András	Öszt.
Yoeurng Sak	25/26	Dr. Ceglédi Tímea	Stip. Hung.
Bicsak Eszter	26/27	Dr. Péter Lilla	Hat. öszt.
Danguly Tünde	26/27	Prof. Dr. Váradi Judit	
Dr. Bénikné Dézsi Bernadett	26/27	Prof. Dr. Váradi Judit	
Mohamed Abouria	26/27	Dr. Novák Ildikó	
Mohammed Lamine Tefs	26/27	Dr. Hegedűs Gabriella	Stip. Hung.
Peres István Péter	26/27	Dr. Vincze Tamás András	Öszt.
Péter Csaba	26/27	Dr. habil. Szűcs Tímea	Egy. felk.
Pető Vanda Vanessza	26/27	Dr. Chrappán Magdolna	Öszt.
Sebők Lajos	26/27	Dr. Máté-Szabó Barbara	Öszt.
Šipoš Zsófia	26/27	Dr. Ceglédi Tímea	
Tahere Azarnoush	26/27	Dr. Fintor Gábor	Stip. Hung.
Yuxin Zou	26/27	Dr. Dabney-Fekete Ilona	Stip. Hung.

2026. őszi szemeszterben meghirdetett tanegységek

I-II. évfolyam

Főkéllégiumok (2 kredit) (+ Főkéllégiumi dolgozat 3 kreditért)

A főkéllégiumok teljesítése és a hozzá tartozó főkéllégiumi dolgozat megírása a félév teljesítéséhez **kötelező**.

A teljesítés módja: aktív részvétel az összes főkéllégiumi előadáson, valamint az egyik főkéllégiumhoz kapcsolódó, publikáció színvonalú, **átfogó szakirodalmi tanulmány** műfajú dolgozat benyújtása, mely egy disszertáció fejezet alapját képezi. **A tanulmányban felhasználni tervezett művek 50 tételes bibliográfiáját a doktorandusz a megírás előtt bemutatja a kurzus oktatójának és a témavezetőnek.**

- *Társadalom- és művelődéstörténet (I-II. évf.): Prof. Dr. Bocsi Veronika (DE), Prof. Dr. Biczó Gábor (DE), Dr. Hrabéczy Anett (DE)*
- *Pedagógia- és oktatástörténet (I-II. évf.): Dr. habil. Rébay Magdolna (DE), Dr. Vincze Tamás András (DE), Dr. habil. Ollé János (PE)*

Összehasonlító pedagógia 3 kredit

Az I-II. évfolyamnak a négy félév alatt három kurzus teljesítése kötelező.

- *Összehasonlító pedagógia (angol, I. évf.) – Dr. Novák Ildikó (DE)*
- *Összehasonlító pedagógia (angol, II. évf.) – Prof. Dr. Kozma Tamás (DE), Dr. Demeter-Karászi Zsuzsanna (DE)*
- *Összehasonlító pedagógia (német, I-II. évf.) – Prof. Dr. Brezsnyszky László (DE), Dr. habil. Rébay Magdolna (DE)*
- *Összehasonlító pedagógia (francia, I-II. évf.) – Prof. Dr. Szabó László Tamás (DE)*

Kutatási gyakorlatok

Felvételük kötelező. A teljesítés módja: aktív részvétel tudományos vitákon (14 kontaktóra), a disszertáció elkészült részanyagának bemutatása.

I-II. évfolyam számára kötelező tárgyak:

- *Kutatási szeminárium (6 kredit) – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE)*
- *Témavezetői konzultáció (3 kredit): egyeztetés szerint (összesen 14 óra). A doktoranduszok feladata, hogy félévente legalább 5 témavezetői konzultációról készítsenek egy rövid, pontokba szedett emlékeztetőt, amelyet minden félév végéig – a témavezető és a doktorandusz aláírásával ellátva – töltsenek fel a programtitkár által megadott felületre!*

I. évfolyam számára további kötelező tárgyak:

- *Oktatáskutatás módszertana I. (3 kredit):*
 - *Dr. Ceglédi Tímea (DE): Bevezetés a társadalomtudományi kutatásokba I.*
 - *Dr. Bacskai Katinka (DE): A szisztematikus szakirodalomelemzés módszertana*
- *Kutatásmódszertan I.: SPSS (3 kredit) – Dr. habil. Fényes Zsuzsanna Hajnalka (DE)*

II. évfolyam számára további kötelező tárgyak:

- *Oktatáskutatás módszertana III.: (Oktatás)Statisztikai forrásismeret (3 kredit) – Prof. Dr. Polónyi István (WJLF)*
- *Kutatásmódszertan III. (3 kredit): Atlas.ti szövegelemző szoftver (3 kredit) – Dr. Demeter-Karászi Zsuzsanna (DE)*

Választható tanegységek és kötelezően választható kurzusok a Neveléstudományi Doktori Program kurzusaiból

I-II. évf.: a négy félév során három kutatócsoport munka és egy kutatás- és tudományszervezési készségfejlesztés tárgy teljesítése kötelező, félévenként minimum egy tárgy (3 kredit). A kredit teljesítésének feltétele részvétel a kontaktórákon és megadott követelmények teljesítése.

Kutatócsoport munka

- *CHERD kutatások – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE)*
- *A nemzedékek közötti értékátadás és a jövőtudatosság – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE), Dr. Csók Cintia (DE)*
- *Tanuló közösségek és innovációk (LearnInnov) – Prof. Dr. Kozma Tamás (DE), Dr. habil. Márkus Edina (DE)*
- *A középfokú zeneművészeti oktatásban tanulók jövőképének vizsgálata – Prof. Dr. Váradi Judit (DE)*

Kutatási- és tudományszervezési készségfejlesztés

- *Szakirodalmi olvasó szeminárium (kutatói ösztöndíjasoknak kötelező) – Prof. Dr. Kozma Tamás (DE)*
- *Elektronikus kiadványkészítés a HERJ példáján – Prof. Dr. Kozma Tamás (DE), Dr. Sebestyén Krisztina (GFE)*
- *Publikáció előkészítés (CEJER) (a tárgy felvétele csak főszerkesztői ajánlólevéllel lehetséges) – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE), Dr. Demeter-Karászi Zsuzsanna (DE)*
- *Disszeminációs tevékenység (ösztöndíjasoknak kötelező) – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE), Dr. Csók Cintia (DE)*
- *Hatásmérés az oktatáskutatásokban – Dr. habil. Fényes Zsuzsanna Hajnalka (DE)*
- *From Imitation to Agency: Best Practices for Elementary Music Pedagogy Through Democratic Action and Ethics of Care – Joy Reeve (CU; OTU), Prof. Dr. Judit Váradi (DE)*
- *Fiatalok életvilága és jövőtudatosság – kutatásalapú társasjáték-fejlesztés – Enterszné dr. Kocsis Zsófia (DE)*
- *Készülés a társadalmi szerepvállalásra az egyetemi tanulmányok alatt, az informális tanulás segítségével – Dr. Benke Magdolna (CHERD-H)*
- *Conference Tandem – Dr. Erdei Gábor (DE)*

Közös kurzus a doktori iskola többi programjával¹

A szabadon választható minor kurzusok meghirdetése folyamatban van. Elsősorban a DE Humán Tudományok Doktori Iskola Filozófia, Pszichológia és Szociológia Programjait ajánljuk.

¹ A pszichológia kurzusokra Zeke Kláránál (zeke.klara@arts.unideb.hu), a filozófia kurzusokra Szakályné Lantai Lillánál (lantai.lilla@arts.unideb.hu), a szociológia kurzusokra Juhászné Marosi Editnél (edit.marosi@arts.unideb.hu) lehet majd jelentkezni.

A félév teljesítésére vonatkozó általános információk

A félévzárás feltétele **I-II. évesek esetében:** minimum 28 kredit. Ebből kötelezően előírt:

főkéllégium	4 kredit (2x2 kr)
főkéllégiumi dolgozat	3 kredit
kutatósi szeminárium	6 kredit
összehasonlító pedagógia	3 kredit
oktatáskutatás módszertana	3 kredit
kutatásmódszertan	3 kredit
kutatócsoport munka/kutatósi- és tudományszervezési készségfejlesztés	minimum 3 kredit
témavezetői konzultáció	3 kredit
Összesen	28 kredit

A kreditszerzés feltétele

Egy kredit megszerzéséhez a jelölt 14 kontaktórán (előadás, szeminárium, konzultáció stb.) vesz részt, dolgozatot készít (mintegy 20 oldal terjedelemben), a kollégiumot vezető oktatóval írásban értékelteti **(1-5 osztályzatokkal)**, és a programtanácshoz benyújtja. Korábban más célra készített dolgozat (publikáció) beszámítása a kiválasztott kollégium vezetőjének jóváhagyásával kérhető. Ameddig érvényes hazai, illetve nemzetközi kredit-transzfer a doktori programok között nem jön létre, a kreditszerzésnek ugyanezek a feltételei érvényesek más (hazai, illetve külföldi) doktori programokból választott kollégiumok esetében is.

Konferencia: minden félévben **egy** nívós magyar (3 kredit) és **egy** idegen nyelvű konferencia (5 kredit) számolható el.

Publikáció: minden félévben **egy** nívós magyar (3 kredit), **egy** idegen nyelvű (5 kredit), és **egy** indexált (Scopus adatbázisban jegyzett folyóiratban megjelent) publikáció számolható el.²

Tantárgy- és oktatásfejlesztés – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE), Dr. Csók Cintia (DE): csak az ösztöndíjas hallgatóknak, ezen belül a tanári és a határon túli ösztöndíjasoknak kötelező (2 kredit).

² A doktori fokozatszerzésig a doktoranduszoknak minimum öt nívós, hazai és nemzetközi folyóiratban és/vagy lektorált kötetben közzétett publikációt kell összegyűjteniük. A Magyar Tudományos Akadémia tudományos bizottságainak 2013-ban elfogadott és az MTA honlapján közzé tett folyóiratok listáját tartjuk irányadónak, de az öt publikáció közül vagy (1) egy darabnak Scopusban jegyzett, Q1-Q2 folyóiratban, vagy (2) kettő darabnak Scopusban jegyzett, Q3-Q4 folyóiratban, vagy (3) négy darabnak a Central European Journal of Educational Research (CEJER) vagy a Hungarian Educational Research Journal (HERJ) című folyóiratokban vagy további idegennyelvű folyóiratokban szükséges megjelenni. További publikációk elhelyezhetők az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága által felsorolt folyóiratok bármelyikében vagy lehetnek lektorált könyvfejezetek, tanulmányok.

2026. őszi szemeszterben meghirdetett tanegységek

III.-IV. évfolyam

Kutatási-disszertációs szakasz (5-8. félév)

A kutatási-disszertációs szakaszban összesen 120 kreditet kell a hallgatóknak megszerezniük a négy félév alatt, ami kutatási és disszertációs kreditekből tevődik össze:

Kötelezően teljesítendő kutatási kreditek az 5. félévben:

- Kutatási szeminárium – Prof. Dr. Fónai Mihály (DE)
- Kutatásmódszertan gyakorlat – Dr. Dusa Ágnes Réka (DE)
- Adatbázis bemutatás I. – Dr. Ceglédi Tímea (DE), Dr. Morvai Laura (MCA)
- Adatfelvételi menedzsment, kutatásszervezés – Prof. Dr. Engler Ágnes (DE)
- Témavezetői konzultáció
- Konferencia (hazai, nemzetközi)³
- Publikáció (hazai, nemzetközi, indexált)⁴
- Ösztöndíjasoknak kötelező:
 - Disszeminációs tevékenység – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE), Dr. Csók Cintia (DE)
 - Tantárgy- és oktatásfejlesztés – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE), Dr. Csók Cintia (DE) *vagy* Fiatalok életvilága és jövőtudatosság – kutatásalapú társasjáték-fejlesztés – Enterszné dr. Kocsis Zsófia (DE) --> a programvezetőség beosztása alapján

Kötelezően teljesítendő kutatási kreditek a 7. félévben:

- Kutatási szeminárium – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE)
- Kutatásmódszertan gyakorlat – Dr. Dusa Ágnes Réka (KINCS)
- Táblázat- és ábrajegyzék bemutatás – Dr. Ceglédi Tímea (DE), Dr. Morvai Laura (MCA)
- Cikkírás módszertana – Dr. habil. Fényes Zsuzsanna Hajnalka (DE)
- Témavezetői konzultáció
- Konferencia (hazai, nemzetközi)⁵
- Publikáció (hazai, nemzetközi, indexált)⁶
- Ösztöndíjasoknak kötelező:
 - Disszeminációs tevékenység – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE), Dr. Csók Cintia (DE)
 - Tantárgy- és oktatásfejlesztés – Prof. Dr. Pusztai Gabriella (DE), Dr. Csók Cintia (DE) *vagy* Fiatalok életvilága és jövőtudatosság – kutatásalapú társasjáték-fejlesztés – Enterszné dr. Kocsis Zsófia (DE) --> a programvezetőség beosztása alapján

Kötelezően teljesítendő disszertációs kreditek minden félévben:

Disszertáció-fejezet védés: A komplex vizsgát sikeresen teljesítő doktoranduszok félévente egy új fejezetet készítenek a disszertációjukból, melyet a témavezető és egy bíráló véleményez a következő szempontok szerint: a tézisdolgozatához képest valóban új fejezetet nyújtott-e be a doktorandusz, logikusan illeszkedik-e a doktorandusz tézisdolgozatához és kutatási tervéhez az új fejezet, megfelel-e egy doktori értekezéstől elvárható szakmai színvonalnak az új fejezetben bemutatott szöveg, mik az új fejezet értékei, milyen pontosítani, javítani és kiegészíteni valók szükségesek az új fejezettel kapcsolatos további munka során.

2026. őszi szemeszterben meghirdetett további tanegységek

Doktorjelölti program:

- Kutatási szeminárium doktorjelölteknek és abszolvált doktoranduszoknak (Kutszem+) – Prof. Dr. Kozma Tamás (DE)

Felvételi felkészítő program:

- Kutatási szeminárium felvételizők számára (Kutszem 0) – Prof. Dr. Polónyi István (WJLF)
- „Székelyföldi oktatáskutatás” képzési és kutatási modul

Kutatótanári felkészítő program egyéni egyeztetés szerint

³Minden félévben kötelező minimum egy hazai vagy egy nemzetközi konferenciaszereplést vállalni.

⁴Minden félévben kötelező minimum egy hazai vagy egy nemzetközi publikációt bemutatni.

⁵Minden félévben kötelező minimum egy hazai vagy egy nemzetközi konferenciaszereplést vállalni.

⁶Minden félévben kötelező minimum egy hazai vagy egy nemzetközi publikációt bemutatni.

Courses in 2026 fall semester for Doctoral Students

FOR THE 1ST-2ND YEAR STUDENTS:

Main subjects (2-2 credits) + essay (3 credits)

Completion of the main subjects and writing of the related essay are compulsory for the completion of the semester.

Requirements:

- Active participation in all the six lectures
- Submission of a theoretical chapter of the dissertation to one of the six lecturers prepared in the framework of a high-quality literature review related to one lecture. The new theoretical chapter has to be at least 40 000 characters without references
- Compilation of a bibliography of 50 items of literature (scientific books, book chapters, articles) – during the semester this list has to be shown to the chosen instructor and the supervisor. The doctoral student has to read and annotate all the listed materials and submit the annotations at the end of the semester.
- **Social and cultural history** – Prof. V. Bocsi, PhD, (UD) – Prof. G. Biczó, PhD, (UD) – A. Hrabéczy, PhD, (UD)
- **Pedagogy and education history** – I. Bíró, PhD, (UT) – M. Rébay, PhD habil, (UD) – J. Ollé, PhD habil, (UP)

Research exercises

Their admission is mandatory. Methods of participation: active participation in scientific discussions (14 contact hours), presentation of the final parts of the dissertation.

- **Research Seminar** – G. Erdei, PhD, (UD)
- **Comparative Education** – A. Hrabéczy, PhD, (UD)
- **Research Methodology** – Á. Dusa, PhD, (KINCS) – J. Herczegh, PhD, (UD)
- **Methodology of Educational Research** – Prof. V. Bocsi PhD, (UD)
- **Supervisor Consultation** - the doctoral student makes an appointment with the supervisor (minimum 14 hours in total). It is the task of the doctoral students to prepare a short, point-by-point reminder of at least 5 supervisor consultations per semester, which must be uploaded to the e-learning interface provided by the program secretary in advance, signed by the supervisor, by the end of each semester. The supervisor's consultation can only be signed by the supervisor.

Skill development courses

1st-2nd year: During the four semesters, three research group works and one research and science organization skills development course must be completed, with at least one subject per semester (3 credits).

Research group works

- **International Teaching and Learning Experience** (mandatory) – I. Dabney-Fekete, PhD, (UD)

Science organization skills development courses

- **Publication⁷**
- **Conference**
- **Research and scientific management skill development 1. (Atlas.ti)** (mandatory just for 2nd year students) – Zs. Demeter-Karászi, PhD, (UD)
- **Hungarian history and culture** (mandatory just for 1st year students) – I. Novák, PhD, (UD)
- **Academic Dissemination: International School–Family–Community Partnership for Future Success** (optional) – T. Ceglédi, PhD, (UD)
- **Preparing for social engagement in adulthood through informal learning during college** (optional) – M. Benke, PhD, (CHERD-H)

⁷ By the time they obtain their doctoral degree, doctoral students must collect at least five publications published in Hungarian and/or international journals and/or peer-reviewed volumes. The list of journals accepted by the scientific committees of the Hungarian Academy of Sciences in 2013 and published on the website of the Hungarian Academy of Sciences is the guide, but of the five publications, either (1) one is listed in Scopus, Q1-Q2 journal, or (2) two are listed in Scopus, Q3 -Q4 journal, or (3) four pieces must be published in the Central European Journal of Educational Research (CEJER) or the Hungarian Educational Research Journal (HERJ) or in other foreign language journals. Additional publications can be placed in any of the journals listed by the Pedagogical Science Committee of the Hungarian Academy of Sciences or they can be peer-reviewed book chapters or studies.

Courses in 2026 fall semester for Doctoral Students in International Program 3rd and 4th year

FOR THE 3RD-YEAR, 4TH-YEAR STUDENTS

For them, the 5th-8th semester will be the research – thesis phase

Mandatory courses

- **Research Methodology** – Á. Dusa, PhD, (KINCS) – J. Herczegh, PhD, (UD)
- **Research seminar** – G. Erdei, PhD, (UD)
- **Database presentation I. (for 3rd year students)** – T. Ceglédi, PhD, (UD) – L. Morvai, PhD, (MCA)
- **Presentation of tables and figures (for 4th year students)** – T. Ceglédi, PhD, (UD) – L. Morvai, PhD, (MCA)
- **Conference**
- **Supervisor Consultation** - the doctoral student makes an appointment with the supervisor (minimum 14 hours in total). It is the task of the doctoral students to prepare a short, point-by-point reminder of at least 5 supervisor consultations per semester, which must be uploaded to the e-learning interface provided by the program secretary in advance, signed by the supervisor, by the end of each semester. The supervisor's consultation can only be signed by the supervisor.
- **Thesis chapter defense** - Doctoral students who successfully complete the complex exam prepare a new chapter of their dissertation every semester, which is evaluated by the supervisor and a reviewer according to the following aspects: did the doctoral student really submit a new chapter compared to the thesis, does it fit logically with the doctoral student's thesis and research plan new chapter, does the text presented in the new chapter meet the professional standards expected of a doctoral thesis, what are the values of the new chapter, what clarifications, corrections and additions are necessary during the further work on the new chapter.
- **International Teaching and Learning Experience (optional)** - I. Dabney-Fekete, PhD, (UD)

Tematikák

☞☞☞

I-II. évfolyam számára

Főkéllégiumok

Társadalom- és művelődéstörténet

Oktató: Prof. Dr. Bocsi Veronika

A főkéllégiumi előadás címe: Felsőoktatás- és értelmiségtörténet

A kurzus célja, hogy az értelmiség társadalomtörténeti háttérét felvázolja, és a folyamatot az egyetemek világához, illetve a felsőoktatás jellegzetességeihez kösse. A kurzus kiindulópontja az értelmiség fogalmának tisztázása, amely a funkciókat, a feladatokat és a jellemzőket járja körül, s kitérünk a társadalmi csoport belső rétegzettségére is. Az alapvető fogalommagyarázat után célunk az, hogy az értelmiség, mint társadalmi csoport születésének körülményeit áttekintsük. Célunk az is, hogy kibontsuk a modernizáció és a társadalmi réteg bővülésének kapcsolatát. Külön figyelmet szentelünk az értelmiségivé válás által befutható mobilitási pályáknak, és ezek történeti változásának. Ki foguk térni a kelet-európai, illetve a magyar értelmiség sajátosságaira, illetve történetére (ez utóbbi témakörben kap komolyabb szerepet a szocialista államrendezkedés és az értelmiség kapcsolata is). Kiemeltetm fókuszálunk arra, hogy a jelenkori felsőoktatás milyen mértékben tekinthető értelmiségképzésnek, illetve milyen idevágó szocializációs aspektusokkal bír.

A kurzus teljesítése: 40.000 karakter terjedelmű dolgozat, ami a doktori értekezés egyik elméleti fejezetének alapját képezi.

Ajánlott irodalom:

- Bar, S.: A céh, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2005.
- Brym, R. J. (2015): Sociology of Intellectuals. In.: Wright, J. D. (ed.): International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences, 2nd Edition, Volume 12. Elsevier, London, 277-282.
- Ettrich, F.: A „szabadon lebegő értelmiség” és az „új osztály”. Világosság, 2007/7-8. 175-190.
- Huszár T. (szerk.): Értelmiségiek, diplomások, szellemi munkások. Kossuth, Budapest, 1978.
- Huszár T. (szerk.): Fejezetek az értelmiség történetéből. Gondolat, Budapest, 1977.
- Hudson, A. (2005): Intellectuals of our Times. In.: Cummings, D. (ed.): The Changing Role of the Public Intellectuals. Routledge, London, 33-50.
- Karády V. – Nagy P. T.: Iskolázás, értelmiség és tudomány a 19-20. századi Magyarországon. Wesley János Lelkészképző Főiskola, Budapest, 2012.
- Kiss L. A.: Értelmiség az ezredfordulón. Budapest, Liget, 2014.
- Kurzman, C. – Lynn, O.: The sociology of intellectuals. Annual Review of Sociology. 28:63–90. 2002. doi: 10.1146/annurev.soc.28.110601.140745
- Le Goff, J.: Az értelmiség a középkorban. Magvető, Budapest, 1979.
- Polónyi, I. (2017). Az oktatáspolitikai műveltségképe. Neveléstudomány| Oktatás–Kutatás–Innováció, 5(1), 5-14.
- Vári, A. (2010). Félprofik, parciális polgárok, egészen úriemberek? A professzionalizációs folyamat útjai és kutatási alternatívái a 19. századi Európában. Korall-Társadalomtörténeti folyóirat, (42), 151-178.

Oktató: Prof. Dr. Biczó Gábor

A főkéllégiumi előadás címe: *Kulturális antropológiai alapok a cigányság neveléséhez és oktatásához*

A kurzus célja: A kulturális antropológia sajátos nézőpontból közelíti meg vizsgálatának tárgyát, a „Másikat”, akit egy eltérő kultúra képviselőjeként értelmez. Az úgynevezett émikus perspektíva az antropológiai kutatás egyik alapvető célkitűzését jelenti: arra törekszik, hogy a szociokulturális valóságot a közösség tagjainak, vagyis a „belső” szereplőknek a nézőpontjából értse meg. A kérdés tehát az, hogy a kutató miként juthat el odáig, hogy a szociokulturális valóságot a vizsgált közösség tagjaiéhoz hasonló módon érzékeli és értelmezza. Az antropológiai terepmunka során az „émikus” megközelítés alkalmazása jól kidolgozott módszertani igényel.

A roma közösségek esetében – kulturális sajátosságaik és társadalmi normáik sokféleségéből adódóan – az émikus tudás jelentőségét nehéz túlbecsülni. Azoknak a szakembereknek, akik olyan helyi roma közösségek tagjaival kerülnek kapcsolatba, amelyeket gyakran oktatási hátrányok, szegénység, társadalmi depriváció és bizonyos esetekben földrajzi marginalizáció jellemez, az émikus tudás alapvető kiindulópontot jelent az általuk tapasztalt helyzetek megértéséhez. A pedagógusok számára – akiknek szakmai felelőssége a roma gyermekek képességeinek támogatása és fejlesztése is – az émikus tudás a hatékony pedagógiai gyakorlat egyik kulcsfontosságú előfeltétele.

A kurzus megismerteti a résztvevőket az antropológiai émikus perspektívához kapcsolódó alapvető elméleti kérdésekkel és módszertani megközelítésekkel, különös hangsúlyt helyezve e tudás oktatási környezetben történő gyakorlati alkalmazására. A résztvevők az oktató terepmunkájából és szakmai tapasztalataiból származó példák segítségével ismerhetik meg az antropológiai szemlélet pedagógiai alkalmazásának gyakorlati hasznosságát.

A kurzus teljesítése: 40.000 karakter terjedelmű dolgozat, ami a doktori értekezés egyik elméleti fejezetének alapját képezi.

Ajánlott irodalom:

- Tóth, Norbert: Practical application of Anthropology of Education A case study of Tiszabercel. Belvedere meridionale 36. évf. 1.sz.(2024. tavasz)
https://www.epa.oszk.hu/04900/04981/00128/pdf/EPA04981_belvedere_2024_01_131-144.pdf
- Biczó, Gábor: Roma Colleges for Advanced Studies Network in Hungary. Különleges Bánásmód, VII. Évf. 2021/1.
https://epa.oszk.hu/03700/03760/00026/pdf/EPA03760_kulonleges_banasmod_2021_1_007-015.pdf
- Till Mostowlansky - Andrea Rota: Emic and etic. In The Open Encyclopedia of Anthropology, edited by Felix Stein. Facsimile of the first edition in The Cambridge Encyclopedia of Anthropology. Online: <http://doi.org/10.29164/20emicetic>

Oktató: Dr. Hrabéczy Anett

A főkéllégiumi előadás címe: *Felsőoktatási inklúzió kutatástörténeti aspektusból*

A kurzus célja: Az előadás során áttekintjük a sajátos képzési igényű hallgatók felsőoktatásban történő megjelenésének kezdetét, s a felsőoktatás esetében az inkluzív szemlélet megjelenésének, kiépülésének és globálissá válásának folyamatát, ezen tényezők tudományos kutatásokban való megjelenését. Felidézzük, hogy az esélyegyenlőségért folytatott mozgalmakat megelőzően hogyan jelentek meg a sajátos képzési igényű hallgatók az egyetemeken. Tárgyalásra kerül, honnan eredeztethető a sajátos képzési igényű hallgatók befogadására irányuló mozgalmak és intézkedések létrejötte, s mindezek hogyan hatottak a 20. század második felének, és napjaink oktatáspolitikájára. Ezt követően a sajátos képzési igényű hallgatókat vizsgáló kutatások nevelésszociológiai kutatásának kutatástörténetét vázoljuk fel, megkeresve a főbb történeti csomópontokat. A kutatások történeti vonulatát elemezve így megismerjük a tudományos diskurzusban megjelenő első lépéseket, az esélyegyenlőségi paradigma kibontakozását, a tanulási zavarral élő hallgatók kérdéskörének megjelenését az esélyegyenlőségre irányuló diskurzusban, az inkluzív paradigma kialakulását, majd a jelenkor kutatási problémáit, és a téma kutatásának limitációit.

A kurzus teljesítése: 40.000 karakter terjedelmű dolgozat, ami a doktori értekezés egyik elméleti fejezetének alapját képezi.

Ajánlott irodalom:

- Hegedüs Lajos, Ficsorné Kurunczi Margit, Szepessyné Judik Dorottya, Pajor Emese, Könczei György (2009): A fogyatékosügy hazai és nemzetközi története. Jegyzet. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
- Madaus, J. W. (2011). The History of Disability Services in higher education. *New Directions for Higher Education*, 2011(154), 5–15. doi:10.1002/he.429
- Danforth, S. (2018). Becoming the Rolling Quads: Disability Politics at the University of California, Berkeley, in the 1960s. *History of Education Quarterly*, 58(4), 506–536. doi:10.1017/heq.2018.29

Oktató: Dr. habil. Rébay Magdolna

A főkéllégiumi előadás címe: A pedagógusképzés története

A kurzus célja a pedagógusképzés magyarországi történetének megismerése. Tárgyaljuk a képzés főbb szektorait: a tanítóképzést és a tanárképzést, s rámutatunk az ezek közti paradigmatis különbségekre, valamint azok okaira. Tematikus csomópontok: a tanárképzés jezsuita és protestáns kezdetei, a tanítóképzés intézményesülése: az I. Ratio; a középfokú tanítóképzés kialakulása, majd felsőfokúvá válása; a tanárképzés megszervezése az 1850-es években, az tanári elitképzés műhelyei. Az előadás során kitérünk a két nem oktatása közti különbségekre is, valamint egy-egy tanári pályát is bemutatunk önéletrajzi forrásokon keresztül.

A kurzus teljesítése: 30–40 ezer karakter terjedelemben szemináriumi dolgozat készítése oldalszám szerinti hivatkozással neveléstörténeti témában, amely vagy a saját kutatási témához, vagy a kurzus tematikájához igazodik. A témaválasztás egyeztetés alapján történik legkésőbb 2026. december 11-ig. A javaslatokat az e-mail címemre várom. A dolgozat elküldésének a határideje: 2027. január 15.

Ajánlott irodalom:

- Donáth Péter (2008): A magyar művelődés és a tanítóképzés történetéből, 1868–1958. Trezor Kiadó Budapest.
- Donáth Péter (2008): Oktatáspolitikai és tanítóképzés Magyarországon, 1945–1960. Trezor Kiadó, Budapest.
- Fizel Natasa (2018): A magyar polgári iskolai tanárképzés története (1868–1947). Gondolat Kiadó, Budapest.
- Garai Imre (2022): A középiskolai tanári professzió intézményesülésének folyamatai: A tanárvizsgáló bizottság és a tanárképző intézet működése a pesti tudományegyetemen az 1862–1919 közötti időszakban. ELTE Eötvös Collegium, Budapest.
- Garai Imre (2016): A tanári elitképzés műhelye – A Bárá Eötvös Collegium története, 1895–1950. ELTE Eötvös Collegium, Budapest.
- Gombos Norbert (2025): A felsőfokú tanítóképzés kezdetei Magyarországon. Új Pedagógiai Szemle, Vol. 13. No. 2, pp. 356–376.
- Gombos Norbert (2026): Kísérlet a pedagógusképzés integrációjára Magyarországon – A pedagógiai főiskola és a tanítóképzés (1948–1953). Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, Vol. 14. No. 1, pp. 34–45.
- Keller Márkus (2010): A tanárok helye: A középiskolai tanárság professzionalizációja a 19. század második felében magyar-porosz összehasonlításban. L'Harmattan, Budapest.
- Ladányi Andor (2008): A középiskolai tanárképzés története. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest.
- Németh András (2007): A magyar középiskolai tanári és tanítási szakmai tudástartalmak kibontakozásának történeti folyamatai. Pedagógusképzés 34. évf. 1–2. sz. 5–27.
- Németh András (2004): A pedagógusszerep történeti változásai. In Németh András – Pukánszky Béla: A pedagógia problémátörténete. Gondolat Kiadó, Budapest, 457–503.
- Németh András (é.n.): A magyar tanítóképzés történetének vázlata 1775-től 1948-ig. https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/2417/1/121-134_Nemeth.pdf.
- Pál Zoltán (2013): Az Eötvös Kollégium: Elitképzés a népi demokráciában, 1956–1984. Kairosz Kiadó, Budapest.
- Pukánszky Béla (2010): Paradigmák a magyar pedagógusképzés történetében. In Fenyő Imre – Rébay Magdolna (szerk): Felszántatlan területeken: Tanulmányok Brezsnýánszky László 65. születésnapjára. Csokonai Kiadó, Debrecen, 11–24.

Oktató: Dr. Vincze Tamás András

A főkéllégiumi előadás címe: *Tájékozódás a reformpedagógia sokszínű világában*

A kurzus célja: hogy megismertesse a hallgatókkal azt a XIX. század végén megszületett pedagógiai gondolkodásmódot, amelynek különböző megjelenési módjait, megnyilvánulásait a „reformpedagógia” címkéje alatt foglalja össze az utókor. Nem titkolt szándékunk a mítosztalanítás, hiszen a pedagógiai köztudatban élő reformpedagógia-kép meglehetősen idealizált, sarkított, hamis általánosításokkal terhelt. Fontos feladatnak gondoljuk azt is, hogy a reformpedagógiai irányzatok megszületését ne az adott kor társadalmi, politikai, vallási viszonyaitól függetlenül, hanem árnyalt, gondosan megrajzolt kontextusban mutassuk be. Leginkább a XIX. század végének azt a dekadens, sokféle válsággal és összeomlással, valamint új mozgalmak megerősödésével jellemezhető világát kell megrajzolni, amely megfelelő táptalajt jelentett a pedagógiai másként gondolkodók kísérletei, kezdeményezései számára. A nekilendült szellemi élet különböző hajtásait és vadhajtásait éppen a társadalmi, vallási és politikai válságjelenségekre adott válaszokként is lehet értelmezni. Láttatni kívánjuk a kurzus során a reformpedagógiai gondolkodás színét és visszaját is, valamint azokat a kételyeket is meg szeretnénk világítani, amelyek a pedagógiai reformmozgalmak eredményessége kapcsán merültek fel. Rá kívánunk mutatni arra, hogy a reformpedagógiai elképzelések nem fűzhetők fel egyetlen vezéreszmére, nem csoportosíthatók jól körülhatárolt csomópontok köré, s nem hallgathatjuk el a mozgalom belső ellentmondásait, nehezen védhető és magyarázható kisiklásait sem. Arra a tényre is fel kívánjuk hívni a hallgatók figyelmét, hogy a reformpedagógia külföldi és hazai apostolai között nagy arányban voltak jelen a női reformerek, akik az előítéletek falait áttörve, merészen léptek az újtó kezdeményezések útjára. Célunk az, hogy mind pozitív, mind negatív elfogultságtól mentes és a felületes értelmezésből fakadó szakmai közhelyeket felülíró képet adjunk arról a XIX. század végi, XX. század eleji pedagógiai reformkavalkádról, amelyet változatos jellege miatt nem lehet mozgalomnak tekinteni, noha a korábbi szakirodalomban szerették így emlegetni ezt a felvirágzást.

A kurzus teljesítése: 40.000 karakter terjedelmű dolgozat, ami a doktori értekezés egyik elméleti fejezetének alapját képezi.

Ajánlott irodalom:

- Brezsnyánszky László (szerk., 2002): Iskola-alternatívák a huszadik században. Szöveggyűjtemény. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- Mikonya György (2003): Kiút vagy tévút? Reformpedagógiai újítások a német internátusi nevelésben. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest
- Németh András (2002): A reformpedagógia gyermekképe. A szent gyermek mítoszáról a gyermeki öntevékenység funkcionális gyakorlatáig. Iskolakultúra, 12 évf. 3. sz. 21–32.
- Németh András (2005): Az életreform és annak magyar pedagógiai recepciója: életreform és művelődési reform. In: Németh–Mikonya–Skiera (szerk.): Életreform és reformpedagógia – nemzetközi törekvések magyar pedagógiai recepciója. Gondolat Kiadó, Budapest, 69–98.
- Németh András (2002): Reformpedagógia és a századvég reformmozgalmai. In: Németh András (szerk.): Reformpedagógia-történeti tanulmányok. Osiris Kiadó, Budapest, 25–43.
- Pap Katalin Tünde (2009): A reformpedagógia recepciója a Nyugatban. Nevelési kérdésekről, művészetpedagógiáról vallott nézetek a Nyugatban. Neveléstörténet, 6. évf. 3–4. sz. 37–49.
- Pálvölgyi Ferenc (2006): A reformpedagógia vallásos dimenziói. Mester és Tanítvány, 3. évf. 11–12. sz. 174–189.
- Sztrinkóné Nagy Irén (2005): A női szerep változásai és a reformpedagógia. Iskolakultúra, 15. évf. 2. sz. 63–68.

Oktató: Dr. habil. Ollé János

A főkéllégiumi előadás címe: A digitális oktatás története

A kurzus célja, hogy átfogó, eszmetörténeti és kritikai pedagógiai keretrendszert nyújtson a digitális oktatás fejlődéstörténetének megértéséhez. Az előadás szakít a technológiai determinizmus eszköz-központú narratíváival, helyette a pedagógiai paradigmák, a társadalmi elvárások és az intézményi kultúrák komplex kölcsönhatásaként vizsgálja a digitális technológia oktatási integrációjának történetét. A kurzus tézise, hogy a digitális oktatás története nem lineáris sikertörténet, hanem a túlzott várakozások, a részleges adaptáció és a kiábrándulás ismétlődő ciklusainak sorozata, amely általános nevelés- és oktatásméleti alapkérdéseket, paradoxonokat hoz felszínre miközben a félreértelmezések erősítik a naív pedagógiai nézeteket és mítoszokat, a tudományos kutatások pedig a tanulási hatékonyságnövelés zsákutcájában egyensúlyoznak az öncélúság és a technológiai-piaci elvárások akadályai között.

Az előadás első része a pre-webes korszak eszmetörténeti gyökereit és hype-ciklusait tárja fel, fókuszálva a tanítógépek algoritmikus logikájának dekonstrukciójára. A második egység a hálózati forradalom korszakát elemzi: a tanulásmenedzsment-rendszerek (LMS) oktatásadminisztrációs logikája kerül szembeállításra a konnektivizmus és a nyílt pedagógia decentralizált, tudásmegosztó vízióival, ahol az online terek a közös problémamegoldás és a szociális tanulás kiváló, önszerveződő platformjaivá válhatnak az iskolarendszert leképező oktatási környezetekkel szemben. A harmadik modul bemutatja, hogy a mobil technológia elterjedése hogyan alakítja át a formális és informális tanulás közötti határokat, illetve ebből hogyan következik az oktatástechnológia "disztópikus fordulata". A platformok adatéhsége, a hallgatói megfigyelőrendszerek, valamint az iparágat hajtó profitorientált érdekek miatt a tanulási teljesítménynövelő lehetőségekről hogy terelődik át a hangsúly az etikai aggályokra, a figyelemgazdaságra és a digitális egyenlőtlenségekre. A negyedik modul a poszt-digitális korszak és a mesterséges intelligencia generálta episztemológiai kihívásokat vizsgálja. Itt kap kiemelt hangsúlyt a kritikai digitális pedagógia, amely az adatalapúság és a platformközpontúság problémáira reflektálva az emberközpontú oktatás fontosságára fókuszál, illetve kiemeli a hatékonyságnövelés érdekében tett tudományos és alkalmazott kutatás-fejlesztési erőfeszítések korlátos lehetőségeit.

A fejlődéstörténeti elemzés tudatosan egy hármas felosztási elvet követ: egyharmad részük tech-pozitív (például a hálózatok közösségépítő lehetőségei); egyharmaduk eszmetörténeti elemző (a trendeket és hype-ciklusokat vizsgáló); illetve az utolsó egyharmad kifejezetten kritikai reflektív jellegű (a technológia életszerű beágyazottságát dekonstruáló). A kurzus a mesterséges intelligencia oktatási felhasználásának konstruktív kritikai reflexiójával zárul.

Összességében a kurzus célja, hogy a résztvevők a technológiai eszközök kronologikus sorrendű pusztaszerelődése, illetve a technológiai fejlődés diadalittas és töretlen víziója helyett a kapcsolódó komplex pedagógiai, társadalmi és piaci folyamatokat is megértsék. A történeti áttekintés rávilágít arra, hogy a fenntartható oktatási fejlődés nem a technológia öncélú adaptációjában, hanem a kritikus és emberközpontú pedagógiai gondolkodásban rejlik. A hármas fókuszú elemzés révén a hallgatók olyan reflexív szemléletet sajátíthatnak el, amellyel magabiztosan - a neveléstudományban is napi szinten jelen lévő naív mítoszokat és tévképzeteket felismerve, cáfolva és meghaladva - navigálhatnak a jelenkor pedagógiai kihívásai között.

A kurzus teljesítése: 40.000 karakter terjedelmű dolgozat, ami a doktori értekezés egyik elméleti fejezetének alapját képezi.

Ajánlott irodalom:

- Bayne, S., Evans, P., Ewins, R. et al. (2020). The manifesto for teaching online. MIT Press.
- Cuban, L. (2001). Oversold and underused: Computers in the classroom. Harvard University Press.
- Fawns, T. (2022). An entangled pedagogy: Looking beyond the pedagogy—technology dichotomy. *Postdigital Science and Education*, 4(3), 711–728.
- Köseoğlu, S., Veletsianos, G., & Rowell, C. (Szerk.). (2023). Critical digital pedagogy in higher education. Athabasca University Press.
- Laurillard, D. (2012). Teaching as a design science: Building pedagogical patterns for learning and technology. Routledge.
- Reich, J. (2020). Failure to disrupt: Why technology alone can't transform education. Harvard University Press.
- Selwyn, N. (2016). Education and technology: Key issues and debates. Bloomsbury.
- Siemens, G. (2006). Knowing knowledge. Lulu.com.
- Stommel, J., & Morris, S. M. (2018). An urgency of teachers: The work of critical digital pedagogy. Hybrid Pedagogy.
- Watters, A. (2021). Teaching machines: The history of personalized learning. MIT Press.
- Weller, M. (2020). 25 years of ed tech. Athabasca University Press.
- Williamson, B. (2017). Big data in education: The digital future of learning, policy and practice. Sage.

Speciálkollégiumok

Angol összehasonlító pedagógia (I. évf.)

Oktató: Dr. Novák Ildikó

A kurzus célja: A hallgatók angol nyelvű szövegolvasási készségének fejlesztése. Angol nyelvű tanulmányok elemzése során áttekintjük az angol mondatok és szövegek szerkezetének jellemzőit, a nehezebb nyelvtani szerkezeteket, szövegolvasási és elemzési technikákat, valamint az eredmények szintetizálásának és átfogalmazásának lehetőségeit.

A kurzus teljesítése: 5 kijelölt és 10 saját keresés alapján kiválasztott angol nyelvű tanulmány eredményeinek összefoglalása és egy legalább 60 tételből álló szakmai szókincslista elkészítése a kurzus végére.

ComparativEd Course (II.)

Course Leader: Prof Tamas Kozma, PhD, DSc

Instructor: Zsuzsanna Demeter-Karászi, PhD

Aims

- a) to introduce students to the realm of comparative education (concepts, expressions, themes, main lines of research interests, history)
- b) to get them acquainted with key literature, publishers, and forums of comparative (and international) education, with a focus on Europe
- c) to train them in competencies necessary for international workshops, conferences and related cooperations.
- d) to develop students' competencies in the authorised use of AI within educational research

Objectives

- a) to collect relevant literature with the help of information centres (internet, library, additional resources)
- b) to exercise critical reading, analysis and discussion on relevant literature in comparative/international education (mainly in English from continental Europe)
- c) to compose seminar papers (in English) and short review articles on the literature overview.

Course Methodology

- a) engaging in open discussions
- b) submitting seminar papers, reviewing and/or defending them
- c) publishing short review articles on English papers (possibly international) forums.

Course Requirements

- a) participation in the contact lessons and in the discussions
- b) a presentation of the literary item chosen (some 15 minutes plus a 5-minute question-answer session)
- c) a seminar paper / proposed book review, 4000--5000 words

„VERGLEICHENDE PÄDAGOGIK: DEUTSCH“ SEMINAR FÜR DOKTORAND*INNEN

Oktató: Prof. Dr. Brezsnýánszky László, Dr. habil. Rébay Magdolna

Ziele des Seminars

Das Ziel des Seminars ist anhand der Fachliteratur die deutsche erziehungswissenschaftliche Fachsprache kennenzulernen und diese in Wort und Schrift zu benützen. Zum theoretischen Teil der Dissertation wird deutschsprachige Fachliteratur – Bücher, Buchkapitel, Artikel – gesammelt, bearbeitet und interpretiert. Die Texte werden gemeinsam unter Mitwirkung des Betreuers bzw. der Betreuerin ausgewählt.

Anforderungen

- Teilnahme an der Seminararbeit;
- Erstellung einer Bibliographie für das theoretische Kapitel der Dissertation;
- Interpretative Zusammenfassung von deutschsprachigen wissenschaftlichen Beiträgen in ungarischer Sprache (insgesamt in etwa 30.000 Zeichen) um die internationale theoretische Einbettung des Promotionsthemas vorzubereiten. Literaturhinweise mit Seitenangabe ist obligatorisch.

Der Termin des Seminars

Wir treffen uns an drei Sitzungen im Hauptgebäude der Universität zu gemeinsam vereinbarten Zeitpunkten.

Kutatási gyakorlatok

Kutatási szeminárium (I-II. évfolyam)

Oktató: Prof. Dr. Pusztai Gabriella

A kutatási szeminárium célja kettős. Egyrészt a doktorandusz által végzett (empirikus, dokumentatív, levéltári stb.) kutatás eredményeit elemző, publikálásra előkészületben lévő tanulmányszöveg és az ennek alapján készült összefoglaló előadás elsődleges prezentálására teremt alkalmat. Másrészt a szeminárium a tudományos viták koreográfiája szerint épül fel, melynek része az opponensek véleményének ismertetése, a vita valamint a vita során felmerült kérdésekre való válaszadás. A szemináriumon bemutatott kutatási probléma és részeredmény exponálása után a szeminárium valamennyi résztvevője hozzászól és véleményt nyilvánít. A szeminárium nemcsak magának a problémának az elemzése, hanem a róla folyó vita, az abba való bekapcsolódás, a közös gondolati és verbális építkezés élménye és tovább inspiráló hatása. Összességében a szeminárium célja olyan készségek és technikák formálása, amelyekkel a hallgató képes saját kutatói véleményét képviselni és saját álláspontját megvédeni, mások álláspontját megérteni és a kutatótársak javaslatait hasznosítani. A szeminárium alapvető hozzájárulás ahhoz is, hogy a hallgató fölkészülhessen a majdani téziszvédésre, illetve disszertációja nyilvános vitájára.

Oktatáskutatás módszertana I. (I. évfolyam)

Bevezetés a társadalomtudományi kutatásokba 1.

Oktató: Dr. Ceglédi Tímea

A kurzus célja, hogy betekintést nyújtson a tudományos megismerés jellemzőibe, a társadalomtudományi kutatómunka sajátosságaiba, megismertesse annak lépését, folyamatát, módszereit, s az eredmények közzétételének kritériumait.

A legfontosabb témák:

1. A tudomány, a tudományos megismerés és a kutatás. A kutatás indítékai, a kutatás fajtái, a társadalomtudományi kutatás típusai.
2. A tudományos megismerés természete.
3. A társadalomtudományi kutató munka sajátosságai, a kutatási terv és annak lépései.
4. A társadalomtudományos kutatás módszerei.
5. Kutatási kérdések és hipotézisek.
6. Mintavétel.
7. A társadalomtudományi kutatás eredményeinek közzététele.

A kurzuson végzett tevékenység követelménye, értékelése

1. **ZH kutatómódszertani** alapismeretekből (Babbie könyv első fele, a Mintavétel c. fejezettel bezárólag)
2. Kiselőadás tartása (5-10 perc). Minden kutató **kiselőadás** formájában bemutatja kutatási tervét, melynek tartalmaznia kell a **kutatás témáját, célját, relevanciáját, min. 15 szakirodalmat (amelyből 3 kutatómódszertani)**, ezek alapján a **kutatási kérdéseket és hipotéziseket, a kutatás módszerének és mintavételének részleteit**.
3. A szemináriumi munka végére a hallgatók elkészítik saját **kutatási tervüket, minimálisan 40.000 karakter terjedelemben**. Tartalmaznia kell a kurzuson megbeszélte fejezeteket, továbbá min. 15 szakirodalmat (pl. kutatási rés alátámasztása, kutatási előzmények, definíciók stb. hivatkozásához), amelyből 3 kutatómódszertani szakirodalom (segítségképpen lásd lent a kötelező és ajánlott irodalomlistát) a módszertanra vonatkozó kutatói döntések alátámasztása céljából.

Leadási határidő: 2027. január 8.

Kötelező irodalom:

- Babbie, Earl (2005): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó, Budapest
- Dusa Ágnes Réka (2015): Pedagógusok kutatási közreműködésre való felkészítése. Módszertani tankönyv

Ajánlott irodalom:

- Creswell, J. W. (2012). Educational research. Pearson.
- Csíkos, Cs. (2020). A neveléstudomány kutatómódszertanának alapjai. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
- Eco, U. (1992). Hogyan írjunk szakdolgozatot. Gondolat,
- <http://www.kodaly-bp.sulinet.hu/pefele/E-k%20Hogyan%20C3%ADrjunk%20szakdolgozatot.pdf>
- Falus, I. (2004). Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe Műszaki K.
- Héra, G., & Ligeti, Gy. (2005). Módszertan. Bevezetés a társadalmi jelenségek kutatásába. Osiris, Budapest
- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2019). Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches. Sage publications.
- Kuhn, T. (1984). A tudományos forradalmak szerkezete. Gondolat, Budapest.
- Laki, J. (szerk.) (1998). Tudományfilozófia Osiris Kiadó, Láthatatlan Kollégium, Budapest.
- Majoros, P. (2005). A kutatómódszertan alapjai. Perfekt Kiadó, Budapest.

A szisztematikus szakirodalomelemzés módszertana

Oktató: Dr. Bacskai Katinka

Kurzus célja a szisztematikus szakirodalomelemzés módszertanának megismerése. A szisztematikus szakirodalomelemzés olyan szakirodalomgyűjtési módszertanra épül, amely biztosítja, hogy a feldolgozott szakirodalom adott szempontok alapján reprezentatív legyen, így, szemben a hagyományos szakirodalmi összefoglaló tanulmánnyal, jobban kiküszöböli az egyéni torzításokat. A kurzus során megismerkedünk a szisztematikus szakirodalmi tanulmányok típusaival, az irodalomgyűjtés szabályaival és a módszertannal (Randles & Finnegan 2023; Kamarási & Mogyorósy, 2015; Munn et al 2018; Newman & Gough, 2020, Csíkos 2026). (Randles & Finnegan, 2023)

A kurzus tematikája:

1. A szisztematikus szakirodalomelemzés módszertanának megismerése
2. Saját kulcsszavak alapján a keresés pontosítása, a feltételek véglegesítése

Számonkérés:

A teljesítéshez egy dolgozatot kell benyújtani, amely tartalmazza a doktorandusz témájának a magyar nyelvű szakirodalmát. A dolgozatnak tartalmaznia kell a PRISMA protokoll alapján elkészített **folyamatábra**, amely a feltárt szakirodalom feldolgozási fázisait mutatja meg. Ebben a dokumentumban feltüntetendők továbbá a **kulcsszavak, amelyekkel a keresés történt, a keresés pontos körülményei, időintervalluma, a használt adatbázisok, az inklúziós és exklúziós kritériumok és a bekerült szakirodalom pontos bibliográfiája**. Ennek leadási határideje 2027. január 20.

Ajánlott irodalom:

- Alexander, P. A.: Methodological Guidance Paper: The Art and Science of Quality Systematic Reviews. Review of Educational Research February 2020, Vol. 90, No. 1, pp. 6–23
- Csíkos, C. (2026). Metaanalízisek metaanalízisei – lehetőség vagy zsákutca?. Neveléstudomány | Oktatás – Kutatás – Innováció, 14(1), 43–53. <https://doi.org/10.21549/NTNY.52.2026.1.4>
- Gusenbauer M, Haddaway NR. (2020) Which academic search systems are suitable for systematic reviews or meta-analyses? Evaluating retrieval qualities of Google Scholar, PubMed, and 26 other resources. Res Synth Methods. 2020 Mar;11(2):181-217. doi: 10.1002/jrsm.1378. Epub 2020 Jan 28. PMID: 31614060; PMCID: PMC7079055.
- Harden A & Thomas J, (2008) Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. BMC Med Res Methodol. Jul 10;8:45. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-8-45>.
- Kamarási V., Mogyorósy G. (2015). Szisztematikus irodalmi áttekintések módszertana és jelentősége. Segítség a diagnosztikus és terápiás döntésekhez. Orvosi Hetilap, 156(38), 1523–1531. <https://doi.org/10.1556/650.2015.30255>
- Moher D, Shamseer L, Clarke M, Ghersi D, Liberati A, Petticrew M, Shekelle P, Stewart LA. Preferred Reporting Items for Systematic Review and Meta-Analysis Protocols (PRISMA-P) 2015 statement. Syst Rev. 2015;4(1):1. doi: 10.1186/2046-4053-4-1
- Munn, Z., Peters, M.D.J., Stern, C. (2018). Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic or scoping review approach. BMC Med Res Methodol 18, 143 (2018). <https://doi.org/10.1186/s12874-018-0611-x>

- Newman, M., & Gough, D. (2020). Systematic Reviews in Educational Research: Methodology, Perspectives and Application. In O. Zawacki-Richter, M. Kerres, S. Bedenlier, M. Bond, & K. Buntins (Eds.), Systematic Reviews in Educational Research: Methodology, Perspectives and Application (pp. 3–22). Springer Fachmedien. https://doi.org/10.1007/978-3-658-27602-7_1
- Randles, R., & Finnegan, A. (2023). Guidelines for writing a systematic review. Nurse Education Today, 125, 105803. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105803>

További hasznos linkek:

[What is a Rapid Review? - Systematic Reviews & Other Review Types - Research Guides at Temple University](#)

[PRISMA \(prisma-statement.org\)](https://prisma-statement.org)

[5 software tools to support your systematic review processes \(ifis.org\)](#)

Kutatásmódszertan I. (I. évf.)

Oktató: Dr. habil. Fényes Zsuzsanna Hajnalka

Kurzus célja: A kurzus célja a doktoranduszok felkészítése a disszertáció empirikus elemzéseire, az SPSS program segítségével. A kurzuson a doktoranduszok laptopján legyen feltelepítve az SPSS program, mivel azzal fogunk dolgozni.

Tematika

1. Minta kérdőív kitöltése, címkézés (változó nevek, változók típusai, label, missing values, változók mérési szintjei). Adatbevitel, egy minta adatbázis elkészítése.
2. Minta főbb jellemzői, demográfiai adatok, egyéb változók alapmegoszlásai (frequencies), folytonos változók átlaga és szórása (descriptives), változók újrakódolása (recode), új változók képzése (compute).
3. Hipotézis-tesztelés, kétváltozós elemzések (crosstabs, compare means, t-próba, Chi-négyzet statisztika, Anova-teszt, correlate bivariate).

Számonkérés: Az órai munka + házi feladatok (jan 15.-ig fenyesh@gmail.com)

Ajánlott irodalom:

- Kolosi Tamás – Rudas Tamás: Empirikus problémamegoldás a szociológiában OMIKK, TÁRKI Budapest, 1988.
- Sajtos László – Mitev Ariel: SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv Alinea Kiadó Budapest
- Falus Iván – Ollé János: Statisztikai módszerek pedagógusok számára OKKER Kiadó 2000.
- Székelyi Mária – Barna Ildikó: Túlélőkészlet az SPSS-hez Többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára Typotex Kiadó 2002

Oktató: Prof. Dr. Polónyi István

Kurzus célja, hogy megismertessen az oktatáskutatás során használható hazai és nemzetközi statisztikai forrásokkal. A hazai demográfiai, oktatás és munkaügyi statisztikai források mellett áttekintést ad többek között az UNESCO, az OECD, az ILO, a WHO és az EU statisztikai forrásokról, az azokban fellelhető adatokról. A kurzus célja továbbá segíteni a hallgatókat a kutatásaikhoz szükséges adatforrások fellelésében.

A kurzuson végzett tevékenység követelménye, értékelése

A szemináriumi munka végén a hallgatók házi dolgozatként statisztikai adatkeresést, elemzést és feldolgozást készítenek, elsősorban saját kutatási témájukkal összefüggésben (ill. más jellegű téma esetében az előadóval egyeztetett témában).

Források (amelyekkel foglalkozunk):

- Magyar statisztikai kiadványok:
 - Oktatási évkönyvek: Statisztikai tájékoztató Oktatási évkönyv
 - Munkaerő-piaci helyzetkép
 - Kutatás-fejlesztés
- Néhány fontos magyar statisztikai adatforrás:
 - Oktatási Hivatal honlapján elérhető statisztikák
 - KSH honlapján elérhető statisztikák
 - Felvételi (felvi.hu) statisztikák:
 - Munkaügyi statisztikák (nfsz, ksh)
 - Szakképzési statisztikák (nive.hu)
- Néhány nemzetközi statisztikai adatforrás:
 - UNESCO
 - UNDP
 - OECD
 - WORLDBANK
 - EUROSTAT
 - EURYDICE
 - THE WORLD ECONOMIC FORUM
 - ILO
 - EURES (EUropean Employment Services)
 - CIA
- Néhány adatbázis
 - FELVÉTELI
 - FIDÉV, DPR
 - Kompetenciamérés
 - PISA, TIMM, IALS, PIAAC,
 - EUROSTUDENT

Oktató: Dr. Demeter-Karászi Zsuzsanna

A kurzus célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék a kvalitatív kutatás alapelveit, módszertanát és az Atlas.ti szoftver használatát a kvalitatív adatok elemzésében. Az első alkalom a kvalitatív kutatás elméleti és módszertani hátterére fókuszál, kiemelve a különböző adatgyűjtési technikákat (interjú, megfigyelés, dokumentumelemzés). A második alkalom az Atlas.ti használatának gyakorlati bemutatására épül: a résztvevők megismerik az adatok importálását, kódolását, memo-k és hálózatok létrehozását. A harmadik alkalom a gyakorlati alkalmazásra helyezi a hangsúlyt, ahol a hallgatók saját kutatási témáik alapján végeznek kvalitatív adatfeldolgozást az Atlas.ti segítségével. A kurzus végére a résztvevők képesek lesznek önállóan kvalitatív adatokat elemezni, tematikus kategóriákat létrehozni és az eredményeiket tudományos keretek között bemutatni. A tanulási folyamat során a gyakorlati példák és interaktív feladatok segítik a mélyebb megértést.

1. alkalom: Bevezetés a kvalitatív kutatásba (a kvalitatív kutatás alapelvei, adatgyűjtési módszerek, a kvalitatív tervezés lépései, kódolás és tematizálás elmélete)
2. alkalom: Az Atlas.ti használata (szoftver kezelőfelülete, adatok importálása, szervezése, kódolás, hálózatépítés)
3. alkalom: Gyakorlati alkalmazás (saját adatok elemzése az Atlas.ti-ben, kódolás, tematizálás adatokon, eredmények vizualizációja)

Követelmények:

Saját Atlas.ti projekt elkészítése az előre meghatározott lépések mentén (dokumentumok importálása, dokumentumok csoportosítása, kódok létrehozása, idézetek kódolása, kódcsaládok létrehozása, hálózat létrehozása, adatlekérdezések), valamint az adatlekérdezések szövegesítése, módszertani fejezet ehhez kapcsolódó részének megírása.

Leadási határidő:

2027. január 5.

Ajánlott irodalom:

- Johnstone, B. (2000). Qualitative methods in sociolinguistics. Oxford University Press.
- Mason, J. (2005). A kvalitatív kutatás. József Műhely Kiadó.
- Kvale, S. (2005). Az interjú. József Műhely KFT.
- Sántha, K. (2006). Mintavétel a kvalitatív pedagógiai kutatásban. Gondolat Kiadó.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). A kvalitatív kutatás alapjai. L'Harmattan.
- Sántha, K. (2009). Bevezetés a kvalitatív pedagógiai kutatás módszertanába. Eötvös József Könyvkiadó.
- Sántha, K. (2011). Abdukció a kvalitatív kutatásban. Eötvös József Könyvkiadó.
- Kuckartz, U. (2014). Qualitative text analysis: a guide to methods, practice & using software.
- Sántha, K. (2015). Trianguláció a pedagógiai kutatásban. Eötvös József Könyvkiadó.
- Susanne, F. (2019). Qualitative data analysis with Atlas.ti. SAGE.
- Saldana, J. (2021). The coding manual for qualitative researchers.

Szabadon választható kurzusok

Kutatócsoport-munka

CHERD szeminárium

Oktató: Prof. Dr. Pusztai Gabriella

A doktoranduszok és doktorjelöltek egyik legfontosabb gyakorlőhelye a Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központja (CHERD-Hungary), mely nemcsak a felső- hanem a közoktatás területén végez kutatásokat. A kutatások másfél évtizede vizsgálják az intézményi és tanulói/hallgatói döntéseket, nagymintás adatfelvételek és kvalitatív adatalkotó munka eredményeképpen hatalmas adatanyag áll rendelkezésre, melyhez a Központ által beszerzett országos és nemzetközi adatbázisok társulnak. A Központ tudományos kutatási és fejlesztési és innovációs pályázatokon vesz részt, a kutatói gyakorlat során a doktoranduszok nemcsak alkotó részesei a kutatásoknak, hanem hazai és nemzetközi folyóiratokban és konferenciákon való megjelenésre is felkészülünk, s az itt végzett munka képezi több disszertáció magját is.

A nemzedékek közötti értékátadás és a jövőtudatosság

Oktató: Prof. Dr. Pusztai Gabriella, Dr. Csók Cintia

Az értékek és a jövőorientáció szorosan összefonódnak: az értékek irányt mutatnak az egyén és a közösség jövőtervezésében, szűrőként segítik a lehetséges jövők közötti választást, és motivációt adnak a célok eléréséhez. A generációk közötti értékátadás minősége alapvetően befolyásolja a fiatalok jövőképeit, identitását és társadalmi mobilitását. Különösen fontos ez a hátrányos helyzetű tanulók esetében, akik számára a jövőorientáció fejlesztése hozzájárulhat az iskolai sikerességhez és a társadalmi esélyegyenlőséghez. A kutatás célja feltárni, hogy milyen egyéni, családi, iskolai és társadalmi tényezők hatnak a jövőtervezési képességekre, illetve hogyan segíthetik pedagógiai intervenciók ezek fejlődését. Emellett vizsgáljuk, hogy főképpen a globalizáció és a digitalizáció hatására bekövetkezett a gyors társadalmi átalakulás miként alakítja az értékek továbbadását és a fiatalok jövőhöz való viszonyát. A két kutatási irány összekapcsolása lehetőséget ad egy komplex, innovatív fejlesztőprogram kidolgozására, amely egyszerre támogatja a jövőorientációt és az értékek tudatos átadását. A kurzus során a doktoranduszok aktívan részt vesznek az adatgyűjtésben és az elemzésében.

Ajánlott szakirodalom

- Ahvenharju, S., Minkinen, M., & Lalot, F. (2018). The five dimensions of Futures Consciousness. *Futures*, 104, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2018.06.010>
- Ceglédi, T. (2018). Ugródeszkán. Reziliencia és társadalmi egyenlőtlenségek a felsőoktatásban. CHERD-Hungary.
- Inglehart, R. (1997). *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Princeton University Press.
- Nurmi, J. E. (1991). How do adolescents see their future? A review of the development of future orientation and planning. *Developmental Review*, 11(1), 1–59. [https://doi.org/10.1016/0273-2297\(91\)90002-6](https://doi.org/10.1016/0273-2297(91)90002-6)
- Pusztai, G. (2004). Kapcsolatban a jövővel: Roma/cigány diplomások pályafutását támogató erőforrások. *Valóság*, 47(5), 69–84.
- Schwartz, S. H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- Zimbardo, P. G., & Boyd, J. N. (1999). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(6), 1271–1288. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.77.6.1271>

Tanuló közösségek és innovációk (LearnInnov)

Oktatók: Prof. Dr. Kozma Tamás, Dr. habil. Márkus Edina

Cél

A Tanuló közösségek és társadalmi innovációk (LearnInnov) eddigi kutatás eredményeit felhasználva új kutatásba (Közöségi mozgalmak és innováció) kapcsolódhatnak be a kurzus résztvevői. A fenntartható innovációk és a tanulás összefüggéseit vizsgáló kutatás épít az előzményekre, amelyekben a tanuló régiókat és közösségeket részben statisztikai, részben pedig terepkutatás segítségével kívántuk vizsgálni. A kurzus résztvevői közösen vizsgálják az innovációk egyediségét, társadalmi-történeti körülményeit, a (felnőtt) tanulással való kapcsolataikat, valamint az innovációk sorsát.

A LearnInnov kutatásba bekapcsolódók lektorált tanulmányait a Régió és Oktatás c. sorozat XIX. köteteként megjelentetjük.

Tevékenységek

- A hallgatók a kutatás céljához és résztémáihoz kapcsolódóan szakirodalmi feldolgozást végeznek.
- Az előző kutatási szakaszban már tapasztalatot szerzett hallgatók a korábban vizsgált eseteik alakulását követik nyomon.
- Az új résztvevők új eseteket vizsgálnak a LeaRn-kutatásban kialakított kutatási módszerekkel. (Lásd az Irodalom menüpontot)
- Főlkészülés a HuCER konferencián való részvételre (szekció szereplés).

Követelmények

- Terepmunka alapján esettanulmány készítése kb 30e karakter terjedelemben
- Esettanulmány alapján konferencia előadás készítése és bemutatása (HuCER)

A középfokú zeneművészeti oktatásban tanulók jövőképének vizsgálata

Oktató: Prof. Dr. Váradi Judit

A kutatás a zeneművészeti szakgimnáziumokban tanuló diákok pályaválasztási motivációit és jövőképét vizsgálja. A zenei pálya iránti elkötelezettség mellett feltárja a tanulók továbbtanulási és pályaválasztási terveit, valamint a zenei pályától való eltávolodás és az esetleges pályaelhagyási szándék hátterében álló tényezőket. A kutatás egy három évvel korábban végzett vizsgálat longitudinális folytatása. Lehetővé teszi annak feltárását, hogy a jelenlegi 12. évfolyamos tanulókat milyen hatások érték középiskolai tanulmányaik során, és miként változtak korábbi továbbtanulási és pályaelképzeléseik. A jelenlegi 9. évfolyamos tanulók vizsgálata egyúttal összehasonlító elemzésre is lehetőséget teremt. A félév során a hallgatók bekapcsolódnak a Zenei kutatócsoport munkájába, az adatfelvételbe, és azok elemzésébe, kiértékelésébe, valamint az eredmények értelmezésébe. A kutatómunka eredményei alapján magyar és angol nyelvű tudományos publikáció készül.

Kutatási- és tudományszervezési készségfejlesztés

Szakirodalmi olvasó szeminárium

Oktató: Prof. Dr. Kozma Tamás

Cél

- A neveléstudomány / oktatáskutatás néhány vezető folyóiratának folyamatos figyelemmel kísérése
- A szaknyelvi szókincs gazdagítása
- Az elektronikus folyóirat hozzáférés és adatbázisok ismerete és használata
- Gyakorlás a folyóiratok ismertetésében (szóban és írásban)
- Az MI alkalmazása a folyóiratok földolgozásához.
(https://bt.k.unideb.hu/sites/default/files/inline-files/Ir%C3%A1nyelvek%20a%20mesters%C3%A9ges%20intelligencia%20alap%C3%BA%20rendszerek%20haszn%C3%A1lat%C3%A1hoz%20a%20Debreceni%20Egyetemen_1.pdf)

Anyag

A következő folyóiratok kerülhetnek ismertetésre (amennyiben elérhetők az EISz-ben vagy a JStore-ban)

- Review of Educational Research
- International Journal of Educational Development
- Harvard Educational Review
- Comparative Education
- International Review of Education
- International Higher Education
- European Education
- OA (szabad hozzáférésű) digitális folyóiratok
<https://docs.google.com/document/d/1UOWjFkTk3zZglYhw7eaGd0XRq2tjIwqIIURMNJdfBxU/edit>

Teljesítés

- Rendszeres, aktív részvétel a foglalkozásokon
- Folyóirat évfolyam ismertetése mintegy 20 000 karakterben

Érdeklődési kör

- doktori hallgatók (választható, kutatói ösztöndíjasoknak kötelező!)
- magszteri hallgatók (választható)
- minden érdeklődő ("open access")

Hely, idő

Ütemezés szerinti keddenként 14.00 - 15.30 óra között

Megállapodás szerint személyesen vagy online

Elektronikus kiadványkészítés a HERJ példáján

Oktató: Prof. Dr. Kozma Tamás, Dr. Sebestyén Krisztina

Leírás

A hallgatókkal megismertetjük a tudományos szövegek elektronikus publikálásának lehetőségeit és a publikálás munkafolyamatát. A kurzus résztvevői gyakorlati tapasztalatokra tesznek szert a HERJ (Hungarian Educational Research Journal <https://akjournals.com/view/journals/063/063-overview.xml>) aktuális számainak létrehozásában. A foglalkozásokat az Akadémiai Kiadó közreműködésével szervezzük.

Cél

- a) bevezetés az elektronikus folyóiratok készítésébe
- b) ismerkedés az Akadémiai Kiadó szövegkezelő rendszerével és munkaszervezésével
- c) szövegek elektronikus formátumú összeállítása a doktori programhoz kapcsolódva
- d) a hallgatók bevonása a HERJ szerkesztőségének tevékenységébe
- e) az MI használata a HERJ (Akadémiai Kiadó) szabályzata szerint.

Munkaszakaszok

- a) Tájékozódás a szerkesztendő lapszámokról. Jó példák elektronikus kiadványokra, folyóiratokra (kiadott anyagok tanulmányozása). A használt technikai megoldás tanulmányozása (az AK közreműködésével).
- b) A szerkesztési folyamat megismerése. A szerkesztési munka megkezdése: formai szempontok
- c) A szerkesztési folyamat tartalmi fázisa: nyelvi ellenőrzés, lektoráltatás, a korrekciók elvégzése, végül a szövegek előkészítése a megjelenésre
- e) Előkészítés a publikálásra: a nyomtatási formátum kialakítása, illetve az elektronikus megjelenés.

A szemeszter speciális feladatai

- a) Nemzetközi kapcsolatépítés, új tematikus számok (Kozma Tamás)
- b) Számok összeállítása és figyelemmel kísérése (Fehérvári Anikó & Sebestyén Krisztina)
- c) Saját írás készítése és annak alapján a szerkesztési tevékenységek folyamatának figyelemmel kísérése (Sebestyén Krisztina, Bükki Eszter & Sitku Krisztina)
- d) Social media felületek (Facebook, Twitter, Academia.edu) menedzselése

Tevékenységszabványok

- a) részvétel a szerkesztési munkálatokban
- b) online megbeszéléseken a technikai problémák megvitatása

Követelmények

- a) részvétel 3 online konzultációs alkalmon (a szerkesztőségi munka megismerése, szerkesztőségi alkalmakon való részvétel)
- b) egy recenzió vagy tanulmány elkészítése és feltöltése a HERJ kiadói rendszerébe, majd a szerkesztési folyamat követése

Idő, hely

Minden hónap első csütörtöke (online)

Publikáció előkészítő szeminárium (CEJER)

Oktató: Prof. Dr. Pusztai Gabriella, Dr. Demeter-Karászi Zsuzsanna

A kurzus célja a tudományos szövegalkotás kritériumait meghatározó alapelvek megismerése és alkalmazása, valamint az ennek megfelelő szövegalkotás és szerkesztés gyakorlása. A szeminárium gyakorlatorientált. A Debreceni Egyetem Kiadó felkérésére nemzetközi folyóirat működik Central European Journal of Educational Research (CEJER) néven. A kurzus munkájában résztvevő doktoranduszok részt vesznek a Kiadó felületén (<https://ojs.lib.unideb.hu/CEJER>) elérhető online periodika következő számának szerzői és szerkesztői munkálataiban.

Ajánlott irodalom:

- Bayley, S. (2011). AcademicWriting: A Handbookfor International Students. London: Routledge.
- Csermely P. & Gergely P. & Koltay T. & Tóth J. (1999). Kutatás és közlés a természettudományokban. Budapest: Osiris.
- Csomós Gy. (2016). A magyarországi tudományos publikálás néhány sajátossága. Magyar Tudomány, 177, 226-235.
- Gyurgyák J. (1997). Szerkesztők és szerzők kézikönyve. Budapest, Osiris.
- Kiss L. L. (2011). A tudományos közlés művészete. Magyar tudomány, 172 (6) 734-737.
- Leki, I. (1998). AcademicWriting: ExploringProcesses and Strategies. Cambridge University Press.

Disszeminációs tevékenység

Oktató: Prof. Dr. Pusztai Gabriella, Dr. Csók Cintia

A kurzus célja: Egy kutatás során folyamatos feladat a disszeminációs tevékenység, melynek keretében a kutatási projektek során végzett tevékenységek bemutatását, rész- és összefoglaló eredmények terjesztését tervezi meg és végzi el a kutatócsoport. A disszemináció a kutatás finanszírozójának szemszögéből, szűkebb értelemben a kutatásra fordított emberi és anyagi erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás átláthatóvá tételét jelenti, azonban szélesebb értelemben a tudományos tevékenység részleteinek és eredményeinek a szakmai közösség és a közvélemény számára történő kommunikálását, hagyományos és új formában való megosztását értjük a kifejezésen. Disszeminációs tevékenység kreditek fejében a doktoranduszok a csoportos kutatómunka eredményeinek népszerűsítése érdekében disszeminációs stratégia formálódásához járulnak hozzá, az eredmények kreatív és hatékony megosztásának tervét dolgozzák ki, majd a tervezett feladatok végrehajtásában önállóan részt vállalnak.

Hatásmérés az oktatáskutatásokban

Oktató: Dr. habil. Fényes Zsuzsanna Hajnalka

A kurzus célja: A tantárgy keretében a doktoranduszok, amennyiben saját kutatásukban kísérleti módszert alkalmaznak, vagy un. természetes kísérletek jelennek meg disszertációjukban (projektek, továbbképzések, felzárkóztató programok, oktatáspolitikai beavatkozások...), megtudhatják, hogyan mérhető meg módszertanilag korrekten ezen beavatkozások hatása. Ennek ismeretében, ha később forrást akarnak szerezni (pályázni akarnak), feltűntethetik, hogy eddigi projektjeiknek, beavatkozásaiknak milyen mérhető (reményeink szerint pozitív) hatása volt. A kurzus során szó lesz a hatásvizsgálat és értékelő kutatások különbségeiről és általános jellemzőiről, az előzetes és utólagos hatásvizsgálatról, a klasszikus kísérleti módszerről és annak korlátairól, és végül a kvázi-kísérleti módszerekről.

Számonkérés: személyes egyeztetés szerint.

Kötelező irodalom:

- Babbie, Earl (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest: Kísérleti módszer 249-272, Értékelő kutatások 381-410.
- Sági Matild, Széll Krisztián (2015): Hatásvizsgálatok alapszintű kézikönyve. Módszertani segédkönyv oktatáspolitikusok számára (Internetről letölthető)
- Major Klára (2013): Hatásvizsgálati kézikönyv, I. kötet: Hatásvizsgálat elemzőknek (Internetről letölthető)

Ajánlott irodalom a társadalmi hatás méréséről:

- Kormos Dóra (2017: szakdolgozat, Corvinus Egyetem): Hogyan mérhető pontosan és torzítatlanul a társadalmi hatás? Módszertani ajánlások és azok gyakorlati megvalósítása a magyar nonprofit szektorban (Internetről letölthető)
- Bakó Csaba (2022): A társadalmi hatásmérésről. A civil-nonprofit szervezetek körében végzett hatásmérési projektek alapján. Önkéntes Szemle 2(3), 30-57. <https://doi.org/10.53585/OnkSzem.2022.3.30-57> (internetről letölthető)

From Imitation to Agency: Best Practices for Elementary Music Pedagogy Through Democratic Action and Ethics of Care

Oktató: *Joy Reeve, Prof. Dr. Judit Váradi*

Course Description: The presentation examines how elementary music education can move beyond teacher-centred traditions based on imitation. Within the “banking” model of education and the master–apprentice model, teachers transmit knowledge and interpretations, which students are expected to reproduce. Although imitation is an important part of musical learning, it provides limited opportunities for independent decision-making, critical thinking, and creativity. The author therefore advocates a student-centred pedagogy grounded in participatory music, democratic education, and the Ethics of Care.

Drawing on experiences of classical music training and a career in teaching, the presentation highlights the international significance of the Orff, Kodály, and Dalcroze approaches. Following Turino’s theory, the paper distinguishes presentational music, which separates performers from the audience, from participatory music, in which everyone is an active participant. Alongside performance quality, this approach foregrounds engagement, collaboration, and shared musical experience. Interpreted through Bloom’s revised taxonomy, action-based musicking involves not only remembering and understanding but also applying, analysing, evaluating, and creating. The teacher’s role consequently shifts from that of a transmitter of knowledge to an architect or designer of learning. Integrating democratic participation, care, equity, and student agency can make elementary music education more inclusive and musically meaningful.

Követelmény: A 20 000-character paper on the teacher's role and responsibility in education or music education.

Ajánlott irodalom:

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. Longman.
- Bloom, B. S. (Ed.). (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain. David McKay Company.
- Brookfield, S. D. (2011). Developing critical thinkers: Challenging adults to explore alternative ways of thinking and acting. Jossey-Bass.
- Daniel, R., & Parkes, J. H. (2014). Applied music studio teaching in higher education: Exploring the models, practices, and curriculum design. *Music Education Research*, 17(3), 326–340.
- Duke, R. A., & Simmons, A. L. (2006). The nature of expertise: Narrative descriptions of 19 common elements observed in the lessons of three renowned artist-teachers. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 170, 7–19.
- Fisher, B., & Tronto, J. C. (1990). Toward a feminist theory of caring. In E. K. Abel & M. K. Nelson (Eds.), *Circles of care: Work and identity in women's lives* (pp. 35–62). State University of New York Press.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. Continuum.
- Goffi-Fynn, J. (2024). Applying student-centered strategies in the applied teaching music studio. *Visions of Research in Music Education*, 45(1), 99–113.
- Kassner, K. (1998). Constructivism: Ideas for music teachers. *Music Educators Journal*, 84(6), 28–32.
- Kennell, R. (2002). Systematic research in studio instruction in music. In R. Colwell & C. Richardson (Eds.), *The new handbook of research on music teaching and learning* (pp. 243–256). Oxford University Press.
- Noddings, N. (1988). An ethic of caring and its implications for instructional arrangements. *American Journal of Education*, 96(2), 215–230.
- Parkes, J. H. (2015). Applied music instruction. In C. Conway (Ed.), *The Oxford handbook of qualitative research in American music education* (pp. 343–364). Oxford University Press.
- Small, C. (1998). *Musicking: The meanings of performing and listening*. Wesleyan University Press.
- Tronto, J. C. (2013). *Caring justice, responsibility, and the moral bounds of care*. Routledge.
- Turino, T. (2008). *Music as social life: The politics of participation*. University of Chicago Press.
- Váradi, J. (2022). A Review of the Literature on the Relationship of Music Education to the Development of Socio-Emotional Learning. *Sage Open*, 12(1).
- Wexler, M. N. (2009). The master-apprentice model of skill transfer in the knowledge economy. *Quarterly Review of Distance Education*, 10(4), 373–384.
- Wilson, L. O. (2016). Anderson and Krathwohl Bloom’s taxonomy revised. *The Second Principle*.

Oktató: *Enterszné dr. Kocsis Zsófia*

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék az oktatási társasjátékok tervezésének alapvető elméleti és gyakorlati kérdéseit, valamint ezek pedagógiai alkalmazási lehetőségeit. A kurzus középpontjában az MTA-DE-Jövőtudatosság Fejlesztése Kutatócsoport vizsgálati célcsoportjának az igényeire és a tapasztalataira épülő tartalomfejlesztés áll. A hallgatók empirikus adatgyűjtést terveznek és végeznek fiatalok körében annak érdekében, hogy feltárjanak olyan élethelyzeteket, dilemmákat, döntési helyzeteket és „beszédtémákat”, amelyek a mai fiatalokat ténylegesen foglalkoztatják. Az adatgyűjtés többek között a jóllét, a társas kapcsolatok, az értékek, a pályaorientáció, a jövőtudatosság, a digitális élet és az önállósodás területeire irányulhat. A cél nem e tématerületek átfogó elméleti feldolgozása, hanem a fiatalok saját perspektívájának és életvilágának megismerése. A feltárt élethelyzetekre és dilemmákra építve a hallgatók a készülő társasjátékban alkalmazható szituációkat, valamint ezek pedagógiai feldolgozását támogató foglalkozásterveket dolgoznak ki.

Főbb tematikai egységek:

1. Oktatási célú társasjátékok: Az oktatási célú társasjátékok jellemzői. A játék, a tanulás és a fejlesztés kapcsolata. A társasjáték mint pedagógiai eszköz.
2. A társasjáték-tervezés elméleti alapjai és korábbi oktatási társasjátékok elemzése: Hazai példák áttekintése. Az oktatási cél, a célcsoport, a játékmenet és a játékmechanizmusok kapcsolatának vizsgálata. Jó gyakorlatok és lehetséges tervezési problémák azonosítása. A fejlesztési probléma meghatározásától a játékötletig: koncepcióalkotás, prototípus-készítés, tesztelés, visszajelzések gyűjtése és iteratív továbbfejlesztés.
3. Szituációk feltárása a célcsoport körében: A célcsoport saját tapasztalataiból olyan élethelyzetek, kérdések és dilemmák gyűjtése, amelyek egy oktatási társasjáték tartalmi alapját képezhetik. A feladat célja nem az adott tématerületek átfogó elméleti feldolgozása, hanem hiteles, a célcsoport életvilágából származó szituációk összegyűjtése.
4. Önálló fejlesztési projekt – szituáció- és dilemmagyűjtés: A feltárt dilemmák, szituációk rendszerezése és a társasjátékban alkalmazható formára történő átdolgozása.
6. Foglalkozás terv kidolgozása: A feltárt élethelyzetekhez és dilemmákhoz kapcsolódó foglalkozás tervezése. A foglalkozás céljának és célcsoportjának meghatározása, a játék beillesztése a foglalkozás folyamatába, feldolgozó és reflektív kérdések kidolgozása. A játékélmény és a pedagógiai feldolgozás összekapcsolása.

A kurzus teljesítésének része:

1. fiatalok körében megvalósuló adatgyűjtés megtervezése és dokumentálása;
2. az összegyűjtött élethelyzetek és dilemmák tematikus rendszerezése;
3. legalább 15, pedagógiai és játékos célra adaptált szituáció kidolgozása a társasjátékhoz;
4. egy választott témához kapcsolódó részletes foglalkozásterv elkészítése.

A kurzus eredményeként létrejövő produktum:

A kurzus eredményeként egy fiatalok élethelyzeteit és dilemmáit tartalmazó, tematikusan rendezett szituációk rendszerezése, és foglalkozásterv-gyűjtemény jön létre. A létrejövő anyag később oktatási, kutatási és fejlesztési célokra, valamint oktatási társasjátékok fejlesztéséhez is felhasználható.

Készülés a társadalmi szerepvállalásra az egyetemi tanulmányok alatt, az informális tanulás segítségével

Oktató: Dr. Benke Magdolna

A kurzus célja: A szűken értelmezett szakmai tevékenységen túl az értelmiségi szerephez hozzátartozik számos olyan társadalmi tevékenység, amellyel fenntarthatóbbá, jobba, élhetőbbé próbáljuk tenni környezetünket. Kérdés, hogy az egyetemi tanulmányok alatt erre a szerepre milyen módszerekkel lehet készülni. Más oldalról közelítve, hogyan lehet fejleszteni a kritikus gondolkodást, és azokat a készségeket, amelyek a felelős állampolgársághoz szükségesek? Az egyetemnek „harmadik missziója” értelmében kiemelt fontossággal bír a képzés során a társadalmi hasznosságra való törekvés és a hallgatók érzékenyítése. A kurzus keretében megvizsgáljuk, mennyire fontos az érzékenyítés a társadalmi problémák felismerése és kezelése szempontjából, hogy az oktatási rendszer egyes szintjein hogyan jelenik meg pl. a hátrányos helyzet és esetenként a kirekesztettség, s hogy miként segíthetik a neveléstudományi kutatások a sokszor rejtett problémák felismerését. A szakirodalom és a hallgatók saját élményei alapján vizsgáljuk az informális tanulás alkalmazott formáit és azok tapasztalatait. Szintén a hallgatók saját élményei alapján áttekintjük, hogy – mások mellett – az önkéntes munka, a diáklklubok, a helyi civil szervezetekkel való kapcsolattartás, a nemzetközi ösztöndíjprogramokban való részvétel és más kultúrák megismerése mennyiben tudja segíteni az érzékenyítést és a felkészülést további társadalmi szerepvállalásokra, pl. a környezetükben zajló innovációs folyamatok megvitatásában való részvételre. Megvizsgáljuk, hogy a társadalmi részvétel gyakorlása a „felhatalmazás” (vagyis egyfelől a jogosítványok megléte, másfelől a szükséges képességek birtoklása) által mennyiben tekinthető reális célnak, illetve teljesítését milyen körülmények nehezítik. A kurzus új elemeként azt is vizsgáljuk, hogy a résztvevő hallgatók szerint vannak-e olyan országok, amelyeknek a témával kapcsolatos tapasztalatait fontos lenne megismerni és hasznosítani. A kurzus a résztvevők számától függően jelenléti és / vagy hibrid formában kerül megrendezésre.

Javasolt irodalom:

- Balcazar, F.E., Keys, C. B. & Vryhof, J.A. (2019). Chapter 10. EMPOWERMENT. In Jason, L.A., Glantsman, O., O'Brien, J.F. & Ramian, K.N. (Eds.), INTRODUCTION TO COMMUNITY PSYCHOLOGY. <https://press.rebus.community/introductiontocommunitypsychology/chapter/empowerment/>
- Benke, M. (2024). Empowerment és élethosszig tartó tanulás, munkavállalói nézőpontból. In Fodorné Dr. Tóth, K., Dr. Németh, B. (szerk.) Felsőoktatási Lifelong Learning a Képesség-Fejlesztés, a Kultúráközvetítés és Fenntarthatóság Tükrében: A Hatékony és Innovatív Tudástranszferek Lokális/Regionális és Globális Trendjei. „MELLearn - Felsőoktatási Hálózat az Életben át tartó tanulásért” Egyesület Pécsi Tudományegyetem, Pécs, pp.70 – 85. <https://doi.org/10.15170/mellearnkonf-tanulmanyok-2023>
- Boyadjieva, P. & Ilieva-Trichkova, P. (2023): Adult Education as a Pathway to Empowerment: Challenges and Possibilities. In Holford, J., Boyadjieva, P., Clancy, S., Hefler, G., Studená, I. (eds.) Lifelong Learning, Young Adults and the Challenges of Disadvantage in Europe. Palgrave Studies in Adult Education and Lifelong Learning. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-14109-6_7
- Gébert, J., Bajmócy, Z., Málóvics, Gy., Pataki Gy. (2016). Eszközöktől a jóllétig. A helyi gazdaságfejlesztés körvonalai a képességszemléletben. Tér és Társadalom, 30 (2), 23-44. <https://doi.org/10.17649/TET.30.2.2752>
- Nárai, M. (2019). Felsőoktatási intézmények szerepe a fiatalok társadalmi érzékenyítésében. In Berghauer-Olasz, E., Gávriljuk, I., Hutterer, É., Pallay, K. (szerk.) A köz- és felsőoktatás előtt álló kihívások a XXI. században Kelet-Közép Európában az oktatási reformok tükrében. Nemzetközi tudományos konferencia tanulmánykötet, Ungvár, pp. 305 – 314, <https://regscience.hu/server/api/core/bitstreams/47f68abc-fd56-44b2-8b3d-695db775561b/content>
- Stéber, A., & Kereszty, O. (2015). Az informális tanulás értelmezései a XXI. században. Pedagógiai Szemle, (9–10). 46–60.

Conference Tandem

Oktató: Dr. Erdei Gábor

A kurzus célja: A Konferencia tandem kurzus bevezetést nyújt a nemzetközi team munkák világába. Kizárólag eltérő anyanyelvet használó doktoranduszok nemzetközi párok jelentkezhetnek. A páros felkészül egy közös konferencia-előadásra. A konferencia-előadás absztraktját és diabemutatóját alkotják meg a félév során. Az őszi szemeszter végén az absztraktot a kurzusvezetők jóváhagyásával benyújtják a HUCER vagy az ECER konferenciára, tavaszi szemeszterben pedig az ONK-ra.

Ajánlott irodalom: Becker, L. 2014. Presenting Your Research: Conferences, Symposiums, Poster Presentations and Beyond. London: Sage

Tematikák

☪☪

III. évfolyam számára

Kutatási szeminárium

Oktató: Prof. Dr. Fónai Mihály

A kutatási szeminárium célja kettős. Egyrészt a doktorandusz által végzett (empirikus, dokumentatív, levéltári stb.) kutatás eredményeit elemző, publikálásra előkészületben lévő tanulmányszöveg és az ennek alapján készült összefoglaló előadás elsődleges prezentálására teremt alkalmat. Másrészt a szeminárium a tudományos viták koreográfiája szerint épül fel, melynek része az opponensek véleményének ismertetése, a vita valamint a vita során felmerült kérdésekre való válaszadás. A szemináriumon bemutatott kutatási probléma és részeredmény exponálása után a szeminárium valamennyi résztvevője hozzászól és véleményt nyilvánít. A szeminárium nemcsak magának a problémának az elemzése, hanem a róla folyó vita, az abba való bekapcsolódás, a közös gondolati és verbális építkezés élménye és tovább inspiráló hatása. Összességében a szeminárium célja olyan készségek és technikák formálása, amelyekkel a hallgató képes saját kutatói véleményét képviselni és saját álláspontját megvédeni, mások álláspontját megérteni és a kutatótársak javaslatait hasznosítani. A szeminárium alapvető hozzájárulás ahhoz is, hogy a hallgató fölkészülhessen a majdani tézisvédésre, illetve disszertációja nyilvános vitájára.

Kutatásmódszertan gyakorlat

Oktató: Dr. Dusa Ágnes Réka

A kurzus célja, hogy a doktoranduszok eddigi ismereteire alapozva gyakorolják az alapvető statisztikai eljárásokat. Kitérünk a kutatási kérdések, hipotézisek megfogalmazásra és tesztelésére külön hangsúlyt fektetve arra, hogy az egyes kérdéseket hogyan kell megfogalmazni a kérdőívekben, s hogyan kell olyan változókká alakítani, amelyek lehetővé teszik a kutatási kérdések és hipotézisek statisztikai tesztelését. A kurzus további célja, hogy a doktoranduszok megismerjék és elsajátítsák olyan adatredukciós eljárások használatát, melyek segítségével kevesebb változóval tudnak majd dolgozni a további összefüggések (egy és többváltozós elemzések) tárhatók fel. Ebben a félévben a főkomponens-, faktor és klaszteranalízis módszereivel ismerkedünk meg és a megadott adatbázis segítségével fogjuk gyakorolni. Kitérünk arra is, hogy a létrejött változókat hogyan lehet bevonni a kétváltozós elemzésekbe.

Tematika

Minta, reprezentativitás, szignifikanciaszint, statisztikai analízisek fogalmai és jelentőségük. Egy- és többváltozós elemzések futtatása és értelmezése a HERD 2012 és – amennyiben van – egy saját kutatás adatain.

Oktatási forma

A kurzus jelenléti formában valósul meg, s mutatja az elemzések menetét a küldött adatbázison.

Számonkérés: A kurzus során megtanult módszerek alkalmazásával rövid (kb. 8-10 oldal), gyakorló jellegű publikáció (az Educatio folyóirat Kutatás közben rovatában megjelent írásokhoz hasonlóan) készítése szabadon választott téma alapján. Határidő: 2027. január 15. Saját adatbázis esetén lehetőség van online konzultációra az elemzések lefuttatásához és értelmezéséhez.

Szükséges eszközök: a kurzus hatékony teljesítéséhez az órákra internettel és SPSS programcsomaggal ellátott laptopon kell dolgozni. Az órai feladatok megoldásához a HERD 2012 adatbázist Dusa Ágnes Rékától szükséges elkérni az első előadás előtti héten.

Ajánlott irodalom

- Babbie, E.2003. A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest, Balassi Kiadó.
- Moksony Ferenc 2018. Gondolatok és adatok: társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése. 3. bővített kiadás. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem.
- Sajtos László – Mitev Ariel 2007. SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea Kiadó, Budapest.
- Székelyi Mária – Barna Ildikó 2002. Túlélőkészlet az SPSS-hez Többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára Budapest, Typotex Kiadó.

Adatbázis bemutatás I.

Oktató: Dr. Ceglédi Tímea, Dr. Morvai Laura

A kurzus célja: A szemeszter során a doktoranduszok a disszertáció elemző fejezeteinek alapját képező adatfelvétel, adatrögzítés és az adatbázis építés munkálatait végzik a kutatási tervnek megfelelően, melynek produktuma egy adatbázis. Az adatbázis jelentése: Egymással összefüggő kutatási adatok összegyűjtése, előre meghatározott módon és logikai rendszer szerint, az összetartozó adatok eredeti kapcsolatait tükrözve. A kutatási területtől függően a kvantitatív adatokat, szöveges dokumentumokat, forrásokat rendszerező adatbázis készülhet Excel, SPSS, R, Atlas.ti, MAXQDA, NVivo és további szoftver segítségével. Az oktatáskutatásban gyakran használt másodlagos adatelemzés esetén az eredeti adatbázis/ok elemzésre előkészített verzióját tekintjük a doktorandusz adatbázisának.

A kurzus teljesítésének feltétele, hogy a doktoranduszok a szemeszter végén bemutassák 1) az adatbázisukat, valamint 2) írásban (min. 5-10 ezer karakter terjedelemben) összefoglalják adatbázisuk minőségi és mennyiségi paramétereit. Ez az írásbeli összefoglaló lesz a doktori értekezés „Adatok és módszer” c. fejezet alapja.

Az írásbeli összefoglalóban fontos: 2.1) Leírni az adatbázis létrejöttének gyakorlati lépéseit (a lépések mögött álló kutatói döntéseket és azok indoklását; a nehézségeket és azok leküzdését, például alacsony válaszadási hajlandóság kezelését; a pilot kutatás bemutatását – ha volt –, a pilot tanulságai alapján mit változtatott a kérdőíven/interjúvázlaton). 2.2) Fontos bemutatni az adatbázis elemzésre történő előkészítésének folyamatát is. Ennek keretében ismertetni szükséges az adattisztítás során hozott kutatói döntéseket (pl. hibás, duplikált vagy érvénytelen esetek kezelése), továbbá a hiányzó adatok mértékét és kezelésének módját. Ki kell térni arra, hogy történt-e esetkizárás, adatrótlás vagy egyéb statisztikai eljárás, és ezek milyen hatással voltak a végső elemszáma és az adatbázis elemzésre való alkalmasságára. 2.3) Részletezni, hogy a megvalósított adatbázist mennyiben tartják megfelelőnek az elemzés elvégzéséhez (kiemelve az adatok – reális, nem túlzó – tudományos értékét és a limitációkat egyaránt). 2.4) Fontos pontosan megnevezni és részletesen bemutatni az alapsokaságot nemzetközi vagy országos teljeskörű adatok alapján (pl. OECD, EU, UNESCO, World Bank, Eurostat, KSH, OKM, OH, KIR, FIR nyilvános vagy kutatásra elkérhető adatbázisai). 2.5) A kutatómódszertani szakirodalom (pl. Babbie, Creswell) által leírt mintavételi típusok (valószínűségi és nem valószínűségi, továbbá ezek altípusai) és kutatómódszertani terminusok alapján szükséges kitérni a mintavétel leírására is (mintavételi keret, rendelkezésre álló listák jellemzői, ha vannak: rétegek, mintavételi módszer, véletlenszerűség biztosításának módja vagy elvetésének alapos indoklása stb.). 2.6) Mindezek alapján fontos elhelyezni a mintát az alapsokaságban, egymás mellé téve a minta és az alapsokaság főbb ismérveit egyazon táblázatban (pl. régió, intézménytípus, nemek szerinti bontásokban), s a táblázat tanulsága alapján kitérni a felül- és alulreprezentált csoportokra, valamint az általánosíthatóság kérdésére. Mindez kvalitatív kutatások esetében is elvárás (itt táblázat nélkül, írásban is elég utalni a minta sajátosságaira az alapsokasággal való összevetésben). 2.7) Ugyancsak fontos elhelyezni az adatokat térben és időben: Nemzetközi és hazai viszonylatban az adatfelvétel milyen előzményei ismeretese (korábbi adatfelvételek a témában); hogyan illeszkednek az értekezésben használt adatok a hasonló nemzetközi és hazai vizsgálatok sorába (pl. egy korábbi kutatás megismétlése, egy speciális célcsoportra/földrajzi területre/életkori csoportra szűkített változata/adaptációja egy korábbi kutatásnak stb.). 2.8) Amennyiben az adatbázis reprezentativitásának javítása vagy az alapsokaság jellemzőihez való közelítése érdekében súlyozást alkalmaztak, annak célját, indoklását, módszerét és következményeit is ismertetni szükséges: Mely háttérváltozók alapján történt a súlyok kialakítása, valamint, hogy a súlyozás hogyan befolyásolta a minta és az alapsokaság kapcsolatát. Amennyiben nem történt súlyozás, annak módszertani indoklására is ki kell térni. 2.9) Etikai megfontolások (az itt mellékelt doktori etikai szabályzatban foglaltak betartására tett lépések bemutatása). 2.10) Minden AI-generált tartalomért a szerző a felelős. A dolgozatban kötelező részletesen és transzparensen kifejteni és

meghivatkozni minden AI-használatot (pl. szakirodalom keresés, szakirodalom rendszerezés, képgenerálás, adatelemzés-támogatás, nyelvi javítás stb.) az APA7 iránymutatásai szerint. 2.11) A benyújtott szöveges összefoglalónak min. 3 kutatómódszertani szakirodalmat kell tartalmaznia, amelyek megalapozzák a használt módszertani eljárásokat és azok tudományos elnevezéseit, s alátámasztják a kutatói döntéseket.

Az adatbázis ÉS az összefoglaló benyújtásának további feltétele, hogy 3) a témavezető aláírásával ellenjegyezze az adatbázis hitelességét és minőségi megfelelőségét (sablon szöveget lásd alul, a 3. csatolmányánál).

Benyújtás határideje: 2027. január 8.

Három fájl feltöltése kötelező a kurzus e-learning felületére. Valamely fájl hiánya esetén az érdemjegy elégtelen.

Csatolmányok:

- 1) Az adatbázis elérhetőségét tartalmazó szöveges fájl.
 - Az adatok védelme érdekében a hallgató egy védett rendszer megosztható mappájában helyezi el az adatokat, amelynek védelméről a hallgató gondoskodik. Az oktató visszajelzése után a megosztás megszüntethető.
 - Az e-learningbe nem az adatbázis fájlt magát szükséges feltölteni, hanem a védett mappa elérési linkjét tartalmazó szöveges dokumentumot.
 - Másodelemzett adatok esetén is kötelező az adatbázis bemutatása.
 - Kvantitatív: Excel, SPSS, R vagy előre egyeztetés alapján más statisztikai fájlok fogadhatók el.
 - Kvalitatív: Interjúk nyers leiratainak szövegfájljai, továbbá azok hangfájljai (dokumentumok esetében lehetnek képfájlok), illetve ezek Atlas.ti/MAXQDA/NVivo változatai fogadhatók el.
 - Egyéb típusú adatok esetében a félév elején egyeztetni szükséges az oktatóval.
- 2) Az adatbázist bemutató min. 5-10 ezer karakter hosszúságú szöveges összefoglaló.
 - A dolgozat a doktori értekezés „Adatok és módszerek” fejezetébe készül, ezért nem csak tervekről, hanem megvalósult adatbázisról szükséges szólnia.
 - Tartalmaznia kell a fenti 2.1-2.11 pontokat. Valamely pont kimaradása esetén nem osztályozható a dolgozat.
 - Nem nyújtható be többszerzős, nem önálló anyag vagy annak részlete.
- 3) Az adatbázis hitelességét és minőségi megfelelőségét ellenjegyző témavezetői nyilatkozat.
 - Tartalmaznia kell egy aláírást a témavezetőtől.
 - Másodelemzett adatok esetén is kötelező.
 - A kötelező szöveg: „Alulírott XY mint témavezető igazolom, hogy ZZ hallgató WW nevű adatbázisa(i) UU-UU dátum között készült(ek), YY főből/elemből áll(nak), hiteles(ek) és minőségileg megfelelő(k). Dátum, aláírás”

Ajánlott szakirodalom:

- A CHERD-Hungary korábbi kutatásainak elemzései: <https://cherd.unideb.hu/>
- A DE BTK Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet valamint a Humántudomány Doktori Iskola Neveléstudományi Programjának Tudományetikai Bizottsága: Etikai irányelvek és útmutató az etikai jóváhagyó nyilatkozat kiadásához <https://humandi.unideb.hu/nevelestudomanyi-doktori-program-tajekoztatok>
- American Psychological Association (2020). Publication manual of the American Psychological Association 2020: the official guide to APA style (7th ed.). American Psychological Association. <https://rauterberg.employee.id.tue.nl/lecturenotes/APA-style-2020.pdf>
- APA7 (2026). AI References <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples/ai-references>
- Babbie, E. (2005). A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest
- Charmaz, K. (2006). Constructing grounded theory. Sage Publications.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). Basics of Qualitative Research (3rd ed.); Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781452230153>
- Creswell, J. W. (2012). Educational research. Pearson.
- Csíkos, Cs. (2020). A neveléstudomány kutatómódszertanának alapjai. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
- Dusa Á. R. (szerk.): Pedagógusok kutatási közreműködésre való felkészítése Módszertani tankönyv. Debrecen.
- Falus, I., & Ollé, J. Statisztikai módszerek pedagógusok számára
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (2017). The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203793206>

- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2019). Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches. Sage publications.
- Magyar Tudományos Akadémia (2010). Tudományetikai Kódex. Budapest
- Pallant, J. (2020). SPSS survival manual: A step-by-step guide to data analysis using IBM SPSS (7th ed.). Routledge.
- Sajtos, L., & Mitev, A. (2007). SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea Kiadó.

Adatfelvételi menedzsment, kutatásszervezés

Oktató: Prof. Dr. Engler Ágnes

A kurzus célja: A kurzus a doktori kutatómunkához kíván segítséget nyújtani. A dolgozat empirikus részén dolgozva a doktoranduszok egy komoly kutatási folyamat mérföldkövein haladnak végig, kezdve a kutatás megszervezésétől, az adatfelvételen át az adatok elemzéséig és disszeminálásáig. A kurzus elsősorban nem kutatómódszertani ismereteket kíván nyújtani, hanem az adatfelvétel sikeres és hatékony végrehajtását igyekszik segíteni. Az adatfelvétel menedzselése során azonosítjuk azokat a lépéseket, ahol kiemelten fontos a kutatásszervezés, majd általánosságban, illetve egyedi eseteket is vizsgálva körülfárjuk a szervezési feladatokat, kockázatokat, esetleges akadályokat.

Ajánlott irodalom:

- Prusan, P. Research Methodology. Springer International Publishing AG, 2016.
- Jonker, J., Pennink, B. The Essence of Research Methodology. Springer International Publishing AG, 2009.
- Dawson, C. Introduction to Research Methods. Little, Brown Book Group, 2019.
- Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest, Balassi Kiadó, 2003.
- Héra Gábor - Ligeti György: Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Budapest, Osiris Kiadó, 2005.

Tematikák

IV. évfolyam számára

Kutatási szeminárium

Oktató: Prof. Dr. Pusztai Gabriella

A kutatási szeminárium célja kettős. Egyrészt a doktorandusz által végzett (empirikus, dokumentatív, levéltári stb.) kutatás eredményeit elemző, publikálásra előkészületben lévő tanulmányszöveg és az ennek alapján készült összefoglaló előadás elsődleges prezentálására teremt alkalmat. Másrészt a szeminárium a tudományos viták koreográfiája szerint épül fel, melynek része az opponensek véleményének ismertetése, a vita valamint a vita során felmerült kérdésekre való válaszadás. A szemináriumon bemutatott kutatási probléma és részeredmény exponálása után a szeminárium valamennyi résztvevője hozzászól és véleményt nyilvánít. A szeminárium nemcsak magának a problémának az elemzése, hanem a róla folyó vita, az abba való bekapcsolódás, a közös gondolati és verbális építkezés élménye és tovább inspiráló hatása. Összességében a szeminárium célja olyan készségek és technikák formálása, amelyekkel a hallgató képes saját kutatói véleményét képviselni és saját álláspontját megvédeni, mások álláspontját megérteni és a kutatótársak javaslatait hasznosítani. A szeminárium alapvető hozzájárulása ahhoz is, hogy a hallgató fölkészülhessen a majdani téziszvédésre, illetve disszertációja nyilvános vitájára.

Kutatásmódszertan gyakorlat

Oktató: Dr. Dusa Ágnes Réka

A kurzus során tovább mélyítjük a doktoranduszok előző félévekben szerzett, elsősorban többváltozós eljárásokhoz kapcsolódó, illetve kétváltozós összefüggéseket vizsgáló elemzési eljárásokról szerzett tudását. A kurzus célja, hogy a doktoranduszok egyedül tudjanak boldogulni a vizsgálati kérdéseikhez szükséges módszertani eljárásokban, s értelmezni tudják a kapott eredményeket.

A kurzus menete: A félévben három alkalommal fogunk találkozni. Előre megbeszélte beosztás alapján haladunk, a félév során mindenki bemutatja az adatbázisát és közösen végezzük az elemzéseket SPSS programban. A megbeszélés előtt mindenkinek meg kell fogalmaznia a saját kutatási kérdéseit, s meghatározni a vizsgált változókat, lehetőség szerint elő kell készíteni a változókat az elemzések futtatásához.

1. alkalom: mindenki bemutatja a saját kutatási témáját, kutatási kérdéseit, hipotéziseit (maximum 5 percen!), s hogy ehhez milyen kérdőívet és változókat használ, hogyan áll az adatfelvétel, milyen állapotban van az adatbázis, eddig milyen elemzéseket végzett, mi okoz problémát, miben kér segítséget (szintén fejenként maximum 5 perc). Megbeszéljük, ki mikor „ad elő”.

2. alkalom: 3-4 fő adatbázisát átnézzük, a kért futtatásokat elvégezzük, a kapott eredményeket együtt elemezzük.

3. alkalom: 3-4 fő adatbázisát átnézzük, a kért futtatásokat elvégezzük, a kapott eredményeket együtt elemezzük.

Számonkérés: A kurzus során megtanult módszerek alkalmazásával módszertani dolgozat készítése (az Educatio folyóirat Kutatás közben rovatában megjelent írásokhoz hasonlóan), mint az elmúlt félévben.

Szükséges eszközök: internettel és SPSS programcsomaggal ellátott laptop.

Ajánlott irodalom:

- Babbie, E.2003. A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest, Balassi Kiadó.
- Moksony Ferenc 2006. Gondolatok és adatok: társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése. Budapest, Aula.
- Pallant, Julie 2005. SPSS SURVIVAL MANUAL. Allen & Unwin, Sydney
- **Sajtos László – Mitev Ariel** 2007. SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea Kiadó, Budapest.
- **Székelyi Mária – Barna Ildikó** 2002. Túlélőkészlet az SPSS-hez Többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára Budapest, Typotex Kiadó.

Táblázat- és ábrajegyzék bemutatás

Oktató: Dr. Ceglédi Tímea, Dr. Morvai Laura

A kurzus célja: A különböző adatbázisok elemzése adatelemző szoftverekkel (SPSS, STATA, SAS, R, MAXQDA, ATLAS.ti stb.) történik, azonban az eredmények szemléletes és szakszerű bemutatása újabb feladatot jelent a doktoranduszoknak. A táblázatok és ábrák szerves részét képezik a disszertációnak, összefoglalják a bemutatni kívánt adatokat, és vizualizálják a részletes adatokat, bonyolult összefüggéseket, rejtett mintázatokat és trendeket. A megfelelően megválasztott táblázat vagy ábra tömörebbé teszi a disszertációt, csökkenti a redundanciát, rövidebb idő alatt befogadható módon közöl nagyobb mennyiségű információt, segíti az eredmények értelmezését, valamint világos és áttekinthető formában jeleníti meg azokat. A szövegszerkesztő szoftver (pl. MS Word) segítségével beépített táblázat- és ábrafeliratokat helyezünk el, minden táblázatra és ábrára keresztthivatkozással hivatkozunk az elemző szövegrészben, majd táblázat- és ábrajegyzéket készítünk a disszertációhoz.

A kurzus teljesítésének feltétele, hogy a doktoranduszok a szemeszter végén bemutassák a táblázat- és ábrajegyzékeiket a disszertáció empirikus fejezeteiben szerepeltetni kívánt táblázatokkal és ábrákkal. A táblázatok és ábrák: (1) formailag egységes stílusúak legyenek (színezés, betűtípus, formai jegyek); (2) méretük a tartalmasságuk összhangban álljon (a betűméret olvasható legyen); (3) szolid, esztétikus színválasztás jellemezze őket; (4) címük és feliratozásuk a szöveggörnyezet nélkül is informatív és érthető legyen (mindig legyen megjelölve a mértékegység, pl. sorszázalék, oszlopszázalék, fő, klaszterközéppontok, ötfokú skála átlagértékei, interjúknál említések száma, kódcsaládok stb.); (5) a táblázatok és ábrák alatti rövid megjegyzések tömören értelmezzék a táblázatban vagy az ábrában megjelenő, statisztikai eljárásokra utaló jelzéseket, rövidítéseket, statisztikai eljárások részleteit; valamint (6) feliratuk tartalmazza a forrásként felhasznált adatbázis azonosító adatait (egyértelmű és egyedi nevét, keletkezésének évszámát, elemszámát); (7) Amennyiben az ábra létrehozása speciális adatelemző, vizualizációs vagy kvalitatív elemző szoftver (pl. R, Tableau, Power BI, Gephi, VOSviewer, MAXQDA, NVivo stb.) alkalmazásával történt, és az alkalmazott szoftver érdemben meghatározza az ábrázolás módját vagy az eredmények értelmezését, javasolt az ábra megjegyzésében feltüntetni az alkalmazott program megnevezését. Különösen indokolt ez hálózati ábrák, térképes megjelenítések, tematikus modellek, kódkapcsolati diagramok, szófelhők és egyéb innovatív vizualizációk esetében; (8) összességében feleljenek meg az APA7 táblázatokra és ábrákra vonatkozó formai és tartalmi elvárásainak; (9) Nem nyújtható be többszerzős, nem önálló anyag.

A táblázat- és ábrajegyzék benyújtásának határideje: 2027. január 8. Feltöltendő a kurzus e-learning felületére.

A beadandó tartalma:

- 1) A meglévő elméleti és empirikus fejezetek táblázatai és ábrái (minimum 5-5 db.):
 - egységesen megformázva
 - az értelmezést egyértelművé tevő címekkel ellátva, a címek „ábrafeliratként” vagy „táblázatfeliratként” való megformázása
 - forrásokkal ellátva (elméleti részben: szakirodalomból átvett ábrák, táblák, elméleti modellek oldalszám szerint meghivatkozása; saját maguk által továbbfejlesztett elméleti modellek vagy áttekinthető táblázatok/ábrák esetén „saját szerkesztés” és a továbbfejlesztett mű(vek) együttes meghivatkozása; empirikus részben: saját kutatás esetén annak egyértelmű és egyedi neve, évszáma és elemszáma)
 - jegyzetekkel ellátva

- FONTOS: szövegek közötti hivatkozásaik „kereshivatkozásként” történő elhelyezése a szövegben
 - szerkeszthető .doc vagy .docx fájl fogadható el (pdf nem jó)
- 2) Továbbá a hátralévő fejezetek tervezett táblázatainak és ábráinak a tervezett címei felsorolva, ugyanígy megformázva
 - 3) Mindezek alapján: ábra- és táblajegyzékek (külön) beszúrása

1+2+3: Egyben küldhetők az értekezés jelenlegi állapotával, tehát nem kell külön dokumentumba kivágni a táblázatokat és ábrákat, mert ez sok munka, a több változat nehezen követhető, a kurzus célja pedig az, hogy segítsük az értekezést. Most csak a táblázatokat és ábrákat fogjuk értékelni, az értekezés többi részét nem.

Ajánlott szakirodalom:

American Psychological Association (2020). Publication manual of the American Psychological Association 2020: the official guide to APA style (7th ed.). American Psychological Association. <https://rauterberg.employee.id.tue.nl/lecturenotes/APA-style-2020.pdf>

Cikkírás módszertana

Oktató: Dr. habil. Fényes Zsuzsanna Hajnalka

A kurzus célja, hogy magyar nyelven előkészítsünk egy Scopus által jegyzett folyóiratba szánt cikket. Elsősorban a tartalmi elemekre fókuszálunk, de meg kell jelölni a megcélzott folyóirat nevét is annak pontosítására, hogy a kiválasztott folyóiratban milyen cikkek és milyen formában jelennek meg, és illeszkedik-e a folyóiratba a cikk.

A kurzus során a doktoranduszok bemutatják a publikálásra kiválasztott cikkük első verzióját magyar nyelven, diával kísért előadás formájában. A cikkbemutató előtt 10 nappal az előadók megosztják a cikkük aktuális verzióját az oktatóval és doktorandusztársaikkal. Az előadás után pedig javaslatokat kapnak a cikk véglegesítésére. Megfelelő (q1-q4) folyóiratokat a Scimago felületen lehet keresni, s a cikk megosztott verzióján ennek nevét is szükséges feltüntetni.

Az előadás és a vita után a doktoranduszok véglegesítik a cikket, és a félév végén erre jegyet kapnak. Amennyiben nem sikerült megfelelően javítani, további javaslatokat kapnak.

Tematikák

Doktorjelölti program

Oktató: Prof. Dr. Kozma Tamás

A konzultáció célja:

1. fórumot biztosítani az eszmecserére
2. a tézisfüzet
3. a disszertáció "kötelező" elemei
4. a disszertáció szerkezete
5. a hivatkozások listája
6. "szerzői" dilemmák

A konzultáció módszerei:

1. Moderált beszélgetés
2. Prezentációk
3. Az opponencia gyakorlása

Hely, idő:

Négy alkalommal ebben a szemeszterben, keddenként 16.00 - 17.00 online

Kutatási szeminárium doktori képzésbe jelentkezőknek

Oktató: Prof. Dr. Polónyi István

Cél: a doktori programra jelentkezők számára segítséget nyújtani a felvételre való felkészüléshez, a témaválasztáshoz és a kutatási terv elkészítéséhez

Foglalkozások: Félévente 3 alkalom, ebben a félévben a foglalkozások időpontja: 2026. október 02., november 13., december 04. (18:00 óra illetve egyeztetés szerint) (a következő félévbéli foglalkozások időpontjai később kerülnek meghatározásra)

A felkészítő tanítási és tanulási módszerei:

Az oktatási módszere alapvetően az diasorokkal segített önálló hallgatói munka, valamint az oktatóval történő írásbeli és távkonzultáció, amelynek keretében megbeszélésre kerül a kutatási téma és a kutatási terv elkészítése.

Az első foglalkozás online formában kerül megtartásra: platformja a google meet (tartalék platform a jitse meet).

A foglalkozások alapvető célja:

- a kutatási téma - és a témavezető - megtalálása
- a téma kutatási tervének elkészítése
- (a felvételhez szükséges – esetleg hiányzó – publikáció elkészítésének támogatása)
- felkészülés a felvételi vizsgára.

A hallgatók az anyaghoz kapcsolódó kérdéseiket írásban a polonyiistvandr@gmail.com e-mail címen tehetik fel, a levél tárgyaként a „phd_felvételi_felkészítés” megjelöléssel.

A Humántudományok Doktori Iskola Neveléstudományi Doktori Programjának a felvételijéről

1) A doktori képzésre történő felvétel feltételei és néhány tudnivaló a képzésről:

- egyetemi vagy mester végzettség,
- egy kutatási terv, amely a felvételiző kutatási elképzeléseit foglalja össze – a felvételi vizsgán a kutatási tervet ismertetni kell,
- témavezető választás, akivel a témát megbeszélték, s akinek a személyét a doktori iskola vezetőjével (Prof. Dr. Pusztai Gabriella) egyeztetette a jelentkező,
- a tervezett kutatás témájában (vagy rokon témában) írt és megjelent (vagy megjelenésre elfogadott) publikáció,
- a felvételhez előírt idegen nyelvtudás,
- a jelentkezési feltételek részletesen a következő honlapon érhetők el: https://humandi.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/jelentkezési_feltetelek.pdf.
- Ajánlott, hogy a jelentkező doktori képzésben történő részvételi szándékát a munkaadójával egyeztess, mert a képzés heti rendszerességgel szerdai napokon történik, amikor a képzésben résztvevőknek az egyetemen egész napos foglalkozásokat szervezünk, amelyeken a megjelenés kötelező. (Az ösztöndíjas képzésre felvettek teljes nappali munkarend szerinti foglalkoztatáson vesznek részt.)
- A doktori képzés ütemezése 2+2 év – ahol az első két év után komplex vizsgát kell tenni és tézisdolgotatott kell leadni.
- A Neveléstudományi Doktori programról a következő honlapon lehet tájékozódni: <https://humandi.unideb.hu/nevtudphd>

2) Kutatási terv

- Bevezetés – mi a kutatás célja, a doktori kutatás célkitűzése, a téma körülhatárolása. (A kutatási téma megválasztásánál rendkívül fontos szem előtt tartani, hogy a képzés ideje alatt nincs lehetőség témaváltásra)
- Kutatási kérdések
- Szakirodalom-elemzés legalább két metszetben:
 - a téma/kérdések elméleti háttére,
 - a téma/kérdések empirikus kutatásának előzményei.
- Hipotézisek (amelyek a fenti – konceptualizált és operacionalizált - kutatási kérdésekre válaszolnak, és utalnak az igazolás módszereire).
- Az alkalmazott kutatási módszerek. A kutatásba vont minta, kiválasztása, reprezentativitása.
- Kutatás menete, feldolgozás, ütemterv - rövid leírása.
- Várható eredmények tudományos jelentőségének és újdonságának rövid leírása.

A konzultáció során elérhetővé teszünk néhány diaszt, amelyek a kutatási tervről részletesebb információkat tartalmaznak.

3) Ajánlott irodalom a PhD felkészítő kurzuson résztvevők számára:

- Bourdieu, Pierre (1978): A társadalmi egyenlőtlenségek újratemelődése. Gondolat Kiadó,
- Bourdieu, Pierre (1999): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In.: Társadalmi rétegződés olvasókönyv https://lett.ubbcluj.ro/wp-content/uploads/2020/05/BOURDIEU_Gazdasagi_toke_kulturalis-toke_tarsadalmi_toke.pdf
- Kozma Tamás (2006): Az összehasonlító neveléstudomány alapjai Új Mandátum Kiadó Budapest <http://mek.oszk.hu/08900/08963/08963.pdf>
- Kozma, Tamás (1991): bevezetés a nevelésszociológiába <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/47315c01-30c7-42ee-b81d-ece178412bb6/content>
- Polónyi István (2022): Humánforrás és az oktatás Debreceni Egyetem Kiadó https://www.academia.edu/105585008/Pol%C3%B3nyi_Istv%C3%A1n_2019_Hum%C3%A1ner%C5%91for%C3%A1sok_%C3%A9s_az_oktat%C3%A1s
- Pusztai Gabriella (2009): A társadalmi tőke és az iskola. Kapcsolati erőforrások hatása az iskolai pályafutásra. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó <http://mek.oszk.hu/12100/12193/12193.pdf>
- Iskola és társadalom I. (szöveggyűjtemény) PTE <http://mek.oszk.hu/01900/01944/01944.pdf>

Course descriptions

✂

for Students in Stipedium Hungaricum Program

Main subjects

Social and cultural history

Social and cultural history

Instructor: *Prof. V. Bocsi, PhD, (UD)*

Course description: The aim of the study is to give a description about the social group of intellectuals and its transformation from the 19th century to nowadays (the differences between the Western world and the socialist, after post-socialist systems will be highlighted too) and also the history of the cultural consumption. The relationship between social stratification and cultural consumption and the current processes will be analyzed as well. We will go through theories which can help to understand these transformations and trends (cultural omnivores, the theories of Bourdieu about cultural activities) during this course.

Requirement: essay which refers to the research field of every student (length: about 15 pages including references)

Recommended literature:

- Alderson, A. S., Junisbai, A., & Heacock, I. (2007). Social status and cultural consumption in the United States. *Poetics*, 35(2-3), 191–212.
- Jacoby, R. (1987). *The last intellectuals. American culture in the age of academe*. The Noonday Press.
- Katz-Gerro, T., & Meier Jæger, M. (2013). Top of the Pops, Ascend of the Omnivores, Defeat of the Couch Potatoes: Cultural Consumption Profiles in Denmark 1975–2004. *European Sociological Review*, 29(2), 243–260.
- Konrád, G., & Szelenyi, I. (1979). *The intellectuals on the road to class power*. Harcourt.
- OECD, A. (2018). *A broken social elevator? How to promote social mobility*. COPE Policy Brief.
- Peterson, R. A., & Kern, R. M. (1996). Changing highbrow taste: From snob to omnivore. *American sociological review*, 900-907.

The Contribution of Cultural Anthropology to the Applied Romology

Instructor: *Prof. G. Biczó, PhD, (UD)*

Course Description: Cultural anthropology approaches its subject—the “Other,” understood as a representative of a different culture—from a particular perspective. The so-called emic perspective represents a fundamental goal of anthropological research: to strive to understand sociocultural reality from the insider’s point of view. The question, therefore, is how a researcher can come to perceive and interpret sociocultural reality in ways that are comparable to those of members of the community being studied. Being “emic” in anthropological fieldwork requires a well-developed methodology.

In the case of Roma communities, given the diversity of their cultural characteristics and social norms, the significance of emic knowledge cannot be overestimated. For professionals who encounter members of local Roma communities that are often characterized by educational disadvantage, poverty, social deprivation, and, in some cases, geographical marginalization, emic knowledge provides an essential basis for understanding the situations they encounter. For educators, whose professional responsibility includes supporting and developing Roma children’s abilities, emic knowledge is a key precondition for effective pedagogical practice.

The course introduces participants to the basic theoretical questions and methodological approaches associated with emic perspectives in anthropology, with particular emphasis on the practical application of this knowledge in educational contexts. Participants will explore the practical usefulness of the

anthropological perspective in pedagogy through a range of examples drawn from the lecturer's fieldwork and professional experience.

Literature:

- Tóth, Norbert: Practical application of Anthropology of Education A case study of Tiszabercel. Belvedere meridionale 36. évf. 1.sz.(2024. tavasz)
https://www.epa.oszk.hu/04900/04981/00128/pdf/EPA04981_belvedere_2024_01_131-144.pdf
- Biczó, Gábor: Roma Colleges for Advanced Studies Network in Hungary. Különleges Bánásmód, VII. Évf. 2021/1.
https://epa.oszk.hu/03700/03760/00026/pdf/EPA03760_kulonleges_banasmod_2021_1_007-015.pdf
- Till Mostowlansky - Andrea Rota: Emic and etic. In The Open Encyclopedia of Anthropology, edited by Felix Stein. Facsimile of the first edition in The Cambridge Encyclopedia of Anthropology. Online: <http://doi.org/10.29164/20emicetic>

Inclusion in higher education from a research history perspective

Instructor: A. Hrabéczy, PhD, (UD)

Course Description: During the presentation, we will review the beginnings of the appearance of students with special educational needs in higher education, and the process of the appearance, development and globalization of the inclusive approach in higher education, and the appearance of these factors in scientific research. We will recall how students with special educational needs appeared at universities before the movements for equal opportunities. We will discuss where the movements and measures aimed at accommodating students with special educational needs originated, and how all of this influenced the educational policy of the second half of the 20th century and today. After that, we will outline the research history of educational sociology research examining students with special educational needs, looking for the main historical nodes. By analyzing the historical trajectory of research, we learn about the first steps in scientific discourse, the development of the equal opportunities paradigm, the emergence of the issue of students with learning disabilities in the discourse on equal opportunities, the development of the inclusive paradigm, and then the current research problems and limitations of research on the topic.

Literature:

- Madaus, J. W. (2011). The History of Disability Services in higher education. New Directions for Higher Education, 2011(154), 5–15. doi:10.1002/he.429
- Danforth, S. (2018). Becoming the Rolling Quads: Disability Politics at the University of California, Berkeley, in the 1960s. History of Education Quarterly, 58(4), 506–536. doi:10.1017/heq.2018.29

Pedagogy and education history

From Interpretations of Folk Culture to the Institutionalisation of Folk Music Education: A History of Education Perspective

Instructor: I. Bíró, PhD, (UT)

Course description: The course explores changing twentieth-century interpretations of Hungarian folk culture, with particular emphasis on folk music, and examines how these approaches influenced the emergence and institutionalisation of folk music education. Its point of departure is that the history of instrumental folk music education cannot be understood in isolation: it is closely connected to scholarly and public debates about folk culture, as well as to the cultural and educational policies of different historical periods.

The lecture provides an overview of the most significant twentieth-century changes in attitudes towards folk culture, with particular attention to the ideas of Béla Bartók, Zoltán Kodály and Sándor Karácsony, the cultural-political and ethnomusicological processes of the state-socialist period, and the emergence of the Hungarian dance house movement. Special attention is devoted to professional and public debates concerning the definition, social function, authenticity, stage representation and transmission of folk music.

The course demonstrates how these competing interpretations shaped the pedagogical use of folk music and the forms of its institutionalised teaching. In this context, it compares the natural transmission of knowledge within traditional communities with formal learning in educational institutions and identifies fundamental differences between the two models. Finally, it reviews the main stages and dilemmas in the institutionalisation of instrumental folk music education, focusing particularly on how this field sought to establish its place within the institutional and pedagogical framework of classical music.

Recommended literature:

- Bartók, B. (1976). Béla Bartók Essays (B. Suchoff, Ed.). London: Faber and Faber.
- Bíró, I. F. (2022). Archiválás vagy továbbhagyományozás? A magyar népzene kultúrához való viszonyulásmódok és ezek hatása a hazai népzene széképítés intézményesülésére [Doctoral dissertation, University of Debrecen].
- Cook, N. (1998). Music: A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University Press.
- Green, L. (2008). Music, Informal Learning and the School: A New Classroom Pedagogy. Aldershot: Ashgate.
- Kodály, Z. (1974). The Selected Writings of Zoltán Kodály (F. Bónis, Ed.; L. Halápy & F. Macnicol, Trans.). London: Boosey & Hawkes.
- Quigley, C. (2014). The Hungarian dance house movement and revival of Transylvanian string band music. In C. Bithell and J. Hill (Eds.), The Oxford Handbook of Music Revival (pp. 182–202). Oxford: Oxford University Press.

History of Women's Education in Europe

Instructor: M. Rébay, PhD habil, (UD)

Course Description: The aim of the course is an overview of the European history of women's education of the 19th-20th century. The history of women's education in Europe entered a new phase in the 18th century, and especially from the 19th century onwards, as a result of the Enlightenment, civilisation and economic modernisation. Women's roles were redefined and opportunities opened up for women's education. In Central and Eastern Europe, the state sought to accelerate the process by introducing compulsory education. Through the active involvement of women's associations, more and more secondary schools for girls were opened up, and higher education became available. While in the (later) United States of America, so-called women's colleges spread, in Europe, women were typically admitted to established universities and colleges. The process was fiercely debated, as the suitability of women for study was questioned, and it was felt that there were physical and psychological barriers and obstacles. The issue of co-education for girls over the age of puberty was also a matter of debate. It was feared that the moral development of girls would be adversely affected by the presence of boys. Planned thematic nodes: the changing social role of women, female emancipation and feminism, the birth of girls' secondary grammar schools, women's attendance at universities, the elimination of women's educational disadvantage, coeducation.

Recommended literature:

- Aristocracy and education in Europe from the late 18th to the 20th centuries. HERJ vol. 14. issue 1. <https://akjournals.com/view/journals/063/14/1/063.14.issue-1.xml>
- Goodman, Joyce – Albisetti, James C. – Rogers, Rebecca eds. (2010): Girls' Secondary Education in the Western World: From the 18th to the 20th Century. New York, Palgrave Macmillan.
- Albisetti, James C. (1996): Female education in German-speaking Austria, Germany, and Switzerland, 1866-1914. In Austrian women in the nineteenth and twentieth centuries, Providence, RI et. al., pp. 39-57.
- Espacio, Tiempo y Educación vol 1, no 1. (2014) Autobiography, women and education in Mediterranean Europe (XIX-XX centuries). <https://www.espaciotiempoyeducacion.com/ojs/index.php/ete/issue/view/1>.
- Martin, Jane – Goodman, Joyce (2004): Women and education: 1900-1980. Basingstoke, Palgrave Macmillan.

The History of Digital Education

Instructor: J. Ollé, PhD habil, (UP)

Course Description: The course aims to provide a comprehensive framework, grounded in intellectual history and critical pedagogy, for understanding the historical development of digital education. The lecture breaks with the tool-centric narratives of technological determinism; instead, it examines the history of the educational integration of digital technology as a complex interaction of pedagogical paradigms, social expectations, and institutional cultures. The thesis of the course is that the history of

digital education is not a linear success story, but rather a series of recurring cycles of inflated expectations, partial adaptation, and disillusionment. This brings fundamental questions and paradoxes of general educational and instructional theory to the surface, while misinterpretations reinforce naive pedagogical views and myths, and scientific research balances in the dead end of learning efficiency enhancement, caught between the obstacles of self-serving applications and technological-market demands.

The first part of the lecture explores the intellectual roots and hype cycles of the pre-web era, focusing on the deconstruction of the algorithmic logic of teaching machines. The second unit analyzes the era of the network revolution: the educational administration logic of Learning Management Systems (LMS) is contrasted with the decentralized, knowledge-sharing visions of connectivism and open pedagogy, where online spaces can become excellent, self-organizing platforms for collaborative problem-solving and social learning, as opposed to educational environments that merely replicate the traditional school system. The third module demonstrates how the proliferation of mobile technology transforms the boundaries between formal and informal learning, and how this leads to the "dystopian turn" in educational technology. It explores how, due to the data hunger of platforms, student surveillance systems, and the profit-oriented interests driving the industry, the focus shifts from opportunities to enhance learning performance to ethical concerns, the attention economy, and digital inequalities. The fourth module examines the epistemological challenges generated by the post-digital era and artificial intelligence. Here, critical digital pedagogy receives special emphasis; reflecting on the problems of data-driven and platform-centric approaches, it focuses on the importance of human-centered education and highlights the limited possibilities of scientific and applied research and development efforts aimed at increasing efficiency.

The historical analysis consciously follows a tripartite principle: one-third is tech-positive (e.g., the community-building potential of networks); one-third is analytical in terms of intellectual history (examining trends and hype cycles); and the final third is explicitly critical-reflective (deconstructing the real-life embeddedness of technology). The course concludes with a constructive critical reflection on the educational applications of artificial intelligence.

Overall, the aim of the course is for participants to understand the associated complex pedagogical, social, and market processes, rather than viewing them merely as a chronological succession of technological tools or a triumphant and unbroken vision of technological progress. The historical overview highlights that sustainable educational development lies not in the self-serving adaptation of technology, but in critical and human-centered pedagogical thinking. Through the tripartite analysis, students can acquire a reflective perspective that allows them to confidently navigate the pedagogical challenges of the present day—recognizing, refuting, and transcending the naive myths and misconceptions that are present on a daily basis even within educational science.

Recommended literature:

- Bayne, S., Evans, P., Ewins, R. et al. (2020). *The manifesto for teaching online*. MIT Press.
- Cuban, L. (2001). *Oversold and underused: Computers in the classroom*. Harvard University Press.
- Fawns, T. (2022). An entangled pedagogy: Looking beyond the pedagogy—technology dichotomy. *Postdigital Science and Education*, 4(3), 711–728.
- Köseoğlu, S., Veletsianos, G., & Rowell, C. (Szerk.). (2023). *Critical digital pedagogy in higher education*. Athabasca University Press.
- Laurillard, D. (2012). *Teaching as a design science: Building pedagogical patterns for learning and technology*. Routledge.
- Reich, J. (2020). *Failure to disrupt: Why technology alone can't transform education*. Harvard University Press.
- Selwyn, N. (2016). *Education and technology: Key issues and debates*. Bloomsbury.
- Siemens, G. (2006). *Knowing knowledge*. Lulu.com.
- Stommel, J., & Morris, S. M. (2018). *An urgency of teachers: The work of critical digital pedagogy*. Hybrid Pedagogy.
- Watters, A. (2021). *Teaching machines: The history of personalized learning*. MIT Press.
- Weller, M. (2020). *25 years of ed tech*. Athabasca University Press.
- Williamson, B. (2017). *Big data in education: The digital future of learning, policy and practice*. Sage.

Research exercises

Research seminar

Instructor: G. Erdei, PhD, (UD)

Course Description: The research seminar is a practice-oriented course which helps and supports students in their research processes. The semester will continue and follow up the results of the previous semester's research seminar. The semester will be split into two parts. In the first part (four times), students will present a specific parts of their research topics applying ppt. and two of the other students will act as opponents. In this method the topic owner will give a presentation followed by students' comments, remarks and suggestions and simulate scientific discourse.

In the second part, students will develop their ppt. towards scientific papers for two purposes. In the one hand, to have a properly developed chapter integrated into their doctoral thesis later on, and on the second hand, to have a scientific paper ready in order to publish it in an international scientific journal. It is important, however, that research plans only cannot be submitted to the course.

Recommended literature:

- Earl R. Babbie (2012): The Practice of Social Research. Wadsworth Publishing 13th edition, Beverly MA, USA.

Comparative Education

Instructors: A. Hrabéczy, PhD, (UD)

Course description: The purpose of the course is twofold: on the one hand, it helps doctoral students to become capable of incorporating a comparative approach in their dissertation, and on the other hand, it helps doctoral students to create a multilingual literature base, which is an important criterion for the evaluation of dissertations submitted for preliminary discussion. Within the framework of this semester's course, doctoral students read articles and books about research conducted in the Atlantic, Anglo-Saxon branch of the education systems.

Requirements: Collect at least 40 articles from relevant literature (5 recommended by the instructors and 35 as a result of the student's own search), written in English about research conducted in the Atlantic, Anglo-Saxon branch of the education systems. From these 40 articles at least 20 must be annotated as well. All the 40 articles have to be different from the previous semesters' collection of articles. The annotations should be at least 500 words per study, and must contain the following parts:

1. Bibliographic data
2. Usefulness or relevance to one's (own) research topic
3. The purpose of the research to fill the research gap
4. Theoretical background of the study
5. Hypotheses or research questions
6. Methodology (details of sampling, measuring instruments, data collection, database, etc)
7. Findings of the study, research results
8. Conclusions, suggestions of the authors
9. You can add your (own) comments and questions.
10. Be sure to put literal quotations in quotation marks and include the page number!

Recommended literature:

- Harris, S. R. (2014). How to critique journal articles in the social sciences. SAGE.
- Shon, P. C. (2015). How to read journal articles in the social sciences: A very practical guide for students (2nd ed.) SAGE.

Research Methodology

Instructor: Á. Dusa, PhD, (KINCS) – J. Herczegh, PhD, (UD)

Course description: Throughout the course, students deepen their practical knowledge of the two most important empirical research methods in the social sciences; in the context of qualitative methodology, they become familiar with interview-based research, and, in the context of quantitative methodology, they will master the methodological elements of survey research and develop their own personalized methodology.

To ensure an even distribution of the methodology, students will attend the courses related to qualitative and quantitative analysis 2 times each.

The goal of the course is for students to develop specific research methodologies in both areas, tailored to their hypotheses and research questions.

In relation to practice the basics of the SPSS statistical program, in this semester we practicing to check the data of normality, and the basic data analyses procedures with one-variate (Frequencies, Descriptives) and two-variate analyzes (Crosstabs, Compare means, Chi-square statistics, Anova test, Correlate bivariate). We learn about how to define variables, recode variables, transform variables, create dummy variables, select and weight cases. We use an international big databas during the course (European Social Survey – ESS database).

In relation to the methodology of qualitative interviews, students will become familiar with the methodological foundations of interview-based research, its different types, the practice of structuring interviews, and the practical aspects of conducting and analyzing them. Finally, they will master the levels and methodological steps of qualitative analysis. By the end of the semester, students will have developed a methodological framework for their own interview-based research, supplemented by an overview of the findings and methodologies of interview-based research related to their topic.

Recommended literature:

Babbie, E. R. (2020). *The practice of social research* (15th ed.). Cengage Learning.

Pallant, J. (2016). *SPSS Survival Manual. A step by step guide to data analysis using IBM SPSS*. Routledge.

Vanover, C., Mihás, P., & Saldaña, J. (Eds.). (2021). *Analyzing and interpreting qualitative research: After the interview*. SAGE Publications.

<https://books.google.hu/books?id=QqwFEAAAQBAJ&lpg=PP1&hl=hu&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>

King, N., & Horrocks, C. (2010). *Interviews in qualitative research*. SAGE.

https://books.google.hu/books?id=Cj1dBAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Edwards, R., & Holland, J. (2013). *What is qualitative interviewing?* A&C Black.

<https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/58752/9781849668026.pdf>

Brinkmann, S. (2022). *Qualitative interviewing: Conversational knowledge through research interviews* (2nd ed.). Oxford University Press. <https://books.google.hu/books?id=cvzTEQAAQBAJ&lpg=PP1&hl=hu&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>

Methodology of Educational Research

Instructor: Prof. V. Bocsi, PhD, (UD)

Course Description: During this course We have got two aims: firstly, we go through the process of educational research from the basics to the implementation of the research. During this phase conceptualisation, operationalisation, sampling and the processing of data will be reviewed in general. Secondly, we have to build and finalize the students' research plan from these aspects. Information about the structure of thesis, the forms of citations and representation of data will be showed as well.

Requirement:

Essay (length: about 10 pages). Contents: main notions, possibilities of measurement (interview scheme, questionnaire etc.), sampling method, hypotheses, the planned processing of data and the schedule of research etc. Students have to prepare for every lesson (e.g. to collect the main notions with references, to write hypotheses, to create a scale etc.) and send it in email to me two days before the lesson.

References:

- Babbie, E. R. (1998). *The practice of social research*. International Thomson Publishing Services.
- Kvalee, S. (1996). *Interviews*. SAGE.
- Lokesh, K. (1984). *Methodology of educational research*. Vikas publishing house.
- Taylor, S. J., Bogdan, R., & DeVault, M. (2015). *Introduction to qualitative research methods: A guidebook and resource*. John Wiley & Sons.

Research group works

Conference Tandem

Instructor: G. Erdei, PhD, (UD)

Course Description: The Conference tandem course introduces you to the world of international team work. Doctoral students speaking different first languages form international pairs and prepare for a joint conference presentation. They construct the abstract and slide show of a conference lecture during the semester. At the end of the autumn semester, the abstract is submitted to the Conference of Hungarian Educational Researchers and to the Annual Educational Research Conference organized by Hungarian Academy of Sciences at the spring semester.

Suggested Reading:

- Becker, L. 2014. Presenting Your Research: Conferences, Symposiums, Poster Presentations and Beyond. London: Sage

International Learning and Teaching Experience

Instructor: I. Dabney-Fekete, PhD, (UD)

Course Description: The aim of the research group is to develop an advanced understanding of the academic experience of students and instructors in higher educational institutions, and through that enable them to take a new approach to interacting with other international students as well as instructors in an international university environment. Due to the internationalization of higher education, the number of international students has risen remarkably in the past decades. They are transient visitors in the academic communities, however, they bring their own peculiar view of the world, understandings, and way of studying to the universities, and very often instructors are not properly prepared to deal with them. In this semester we plan to finalize our questionnaire, and distribute it to the international students at our university, to conduct interviews with instructors, and to process the data.

Science organization skills development courses

Hungarian history and culture (1st grade)

Instructor: I. Novák, PhD, (UD)

Course description: This course provides participants with a concise overview of the major historical periods that have shaped Hungary over the past 1100 years in Central Europe. Alongside this historical dimension, the course introduces students to Hungary's most significant cultural landmarks and achievements. Particular emphasis will be placed on the distinctive characteristics of the Hungarian nation, the unique language, and the contributions of prominent poets, writers, actors, and internationally recognized inventors. The curriculum further explores traditional costumes, folk and classical music, as well as the richness of Hungarian gastronomy. Customs and practices associated with national holidays will also be examined, offering students a deeper insight into the cultural identity of Hungary.

Course Requirements: Students are expected to participate actively in class discussions and activities. In addition, each participant will deliver a 15-minute presentation on a selected aspect of Hungarian culture. This presentation will reflect the student's individual perspective, thereby encouraging critical engagement with the topic.

Recommended literature:

- Cartledge, B. (2011). The will to survive: A history of Hungary. Cinco Puntos Press
- Molnár, M. (2001). A concise history of Hungary. Cambridge University Press.

Research and scientific management skill development 1. (Atlas.ti) ***(2nd grade)***

Instructor: Zs. Demeter-Karászi, PhD, (UD)

Course description: The aim of the course is to introduce students to the principles and methodology of qualitative research and the use of Atlas.ti software in the analysis of qualitative data. The first session will focus on the theoretical and methodological background of qualitative research, highlighting the different data collection techniques (interview, observation, document analysis). The second session will be based on a practical introduction to the use of Atlas.ti: participants will learn how to import data, code, create memos and networks. This session will focus on practical application, where students will carry out qualitative data processing using Atlas.ti based on their own research topics. In the third session, everyone will individually present their own Atlas.ti project. At the end of the course, participants will be able to independently analyse qualitative data, create thematic categories and present their results in a scientific framework.

Requirements:

Students will work individually and in groups at each session, and will receive a homework assignment for each class, which they will have to present at the next meeting. At the third meeting students have to present their Atlas.ti project individually.

Recommended literature:

- Johnstone, B. (2000). Qualitative methods in sociolinguistics. Oxford University Press.
- Kuckartz, U. (2014). Qualitative text analysis: a guide to methods, practice & using software.
- Saldana, J. (2021). The coding manual for qualitative researchers.

Academic Dissemination: International School–Family–Community Partnership for Future Success

Instructor: T. Ceglédi, PhD, (UD)

Course description:

This course engages PhD students in the practical dissemination of research findings and knowledge transfer within educational research. Students gain hands-on experience by distributing a forthcoming handbook (School–Family–Community Partnership for Future Success: Interventions, Programs, and Practices from Educators to Educators) to a familiar target group (e.g., schools, student support networks, universities, or university students in their countries of origin), collecting systematic user feedback, evaluating the practical usefulness of the research, and articulating reflections on their dissemination activities. Course participants will be among the first to experience this book – which has gained significant recognition in Hungary – translated into English for an international audience. PhD candidates who organize and conduct a minimum 30-minute online or offline workshop (sharing a video recording of the session with the instructor) will receive an official Certificate of Activity issued by the MTA-DE Development of Future Consciousness Research Group.

Requirements & Deadlines:

- 1) Proposal submission (Deadline: September 30, 2026). Submit an action plan to the e-learning platform and also to t.cegledi@gmail.com stating the target group, country, and intended sample size. Example Nr1.: Dissemination to X primary school(s) in Cambodia (collecting feedback from X teachers). Example Nr2.: Dissemination to an Algerian teacher-training program (collecting feedback from X teacher trainees and/or X faculty members).
- 2) Distribution & data collection (October – December 2026). Share the PDF handbook and collect user feedback and your own reflections on the dissemination activities.
- 3) Final report (Deadline: January 15, 2027). Submit to the e-learning platform and also to t.cegledi@gmail.com a minimum 5,000 characters (including spaces) analytical report summarizing user feedback, dissemination outcomes (institutions, target group's characteristics, including numbers of participants), and your own reflections on the dissemination activities.

Recommended Literature

- OECD (2025), Everybody Cares About Using Education Research Sometimes: Perspectives of Knowledge Intermediaries, Educational Research and Innovation, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5ef88972-en>.

Preparing for social engagement in adulthood through informal learning during college

Instructor: M. Benke, PhD, (CHERD-H)

Course description: Beyond professional activities in the narrow sense, the role of the intellectual encompasses numerous social activities through which we strive to make our environment more sustainable, better, and more livable. The question is: what methods can be used to prepare for this role during college studies? Looking at it from another angle, how can we develop critical thinking and the skills necessary for responsible citizenship? In accordance with the “third mission” of universities, striving for social relevance and raising students’ awareness are of paramount importance during their education. In this course, we will examine the importance of raising awareness in recognizing and addressing social problems; how issues such as disadvantage and, in some cases, exclusion manifest at various levels of the educational system; and how research in educational science can help identify these often-hidden problems. Based on the literature and the students’ own experiences, we examine the applied forms of informal learning and the experiences associated with them. Also based on the students’ own experiences, we review how—among other things—volunteer work, student clubs, maintaining contact with local civil society organizations, participation in international scholarship programs, and exposure to other cultures—can help foster awareness and prepare students for further social engagement, such as participating in discussions about innovation processes taking place in their communities. We will examine to what extent the practice of social participation can be considered a realistic goal in terms of “empowerment” (that is, on the one hand, the existence of rights and, on the other, the possession of the necessary skills), and what circumstances hinder its achievement. As a new element of the course, we will also discuss whether, in the opinion of the participating students, there are countries whose experiences with this topic would be important to learn about and draw upon. Depending on the number of participants, the course will be held in an in-person and/or hybrid format.

Recommended literature:

- Balcazar, F.E., Keys, C. B. & Vryhof, J.A. (2019). Chapter 10. EMPOWERMENT. In Jason, L.A., Glantsman, O., O'Brien, J.F. & Ramian, K.N. (Eds.), INTRODUCTION TO COMMUNITY PSYCHOLOGY. <https://press.rebus.community/introductiontocommunitypsychology/chapter/empowerment/>
- Benke, M. (2024). Empowerment and Lifelong Learning from an Employee’s Perspective. In Fodorné Dr. Tóth, K., Dr. Németh, B. (eds.) Lifelong Learning in Higher Education in the Context of Skills Development, Cultural Mediation, and Sustainability: Local/Regional and Global Trends in Effective and Innovative Knowledge Transfer. “MELLearn—Higher Education Network for Lifelong Learning” Association, University of Pécs, Pécs, pp. 70–85. <https://doi.org/10.15170/mellearnkonf-tanulmanyok-2023>
- Boyadjieva, P. & Ilieva-Trichkova, P. (2023): Adult Education as a Pathway to Empowerment: Challenges and Possibilities. In Holford, J., Boyadjieva, P., Clancy, S., Hefler, G., Studená, I. (eds.) Lifelong Learning, Young Adults, and the Challenges of Disadvantage in Europe. Palgrave Studies in Adult Education and Lifelong Learning. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-14109-6_7
- Gébert, J., Bajmócy, Z., Málovics, Gy., Pataki, Gy. (2016). From Tools to Well-Being: Outlines of Local Economic Development from a Capabilities Perspective. Space and Society, 30 (2), 23–44. <https://doi.org/10.17649/TET.30.2.2752>
- Nárai, M. (2019). The Role of Higher Education Institutions in Raising Social Awareness Among Young People. In Berghauer-Olasz, E., Gávriljuk, I., Hutterer, É., Pallay, K. (eds.) Challenges Facing Public and Higher Education in the 21st Century in Central and Eastern Europe in Light of Educational Reforms. Proceedings of an International Scientific Conference, Ungvár (Uzhhorod, Ukraine), pp. 305–314, <https://regscience.hu/server/api/core/bitstreams/47f68abc-fd56-44b2-8b3d-695db775561b/content>
- Stéber, A., & Kereszty, O. (2015). Interpretations of informal learning in the 21st century. Pedagógiai Szemle, (9–10), 46–60.

Mandatory courses (3rd and 4th grade)

Research Methodology

Instructors: *Á. Dusa, PhD, (KINCS) – J. Herczegh, PhD, (UD)*

Course Description: The aim of the course is to enable students to make progress in the analysis of their own datasets. The analytical methods may include frequency distributions, cross-tabulations, ANOVA, factor analysis, principal component analysis, and cluster analysis. The analyses should be conducted using the researcher's own dataset and should be directly related to at least one of the hypotheses or research questions formulated in the dissertation. In the case of qualitative analysis, students are expected to report on their progress in the coding process and the analysis of interview data. *Students work with the instructor to whom they have been assigned in advance:*

With dr Herczegh: Berivan Mohammed Ahmed Abdullah; David Sulistiawan Aditya; Volodymyr Artamonov; Asmar Ibadova

With dr Dusa: Meyly Kheng; Riad Soltani; Foroozan Hajian

Recommended literature:

- Babbie, E. R. (2020). *The practice of social research* (15th ed.). Cengage Learning.

Research Seminar

Instructor: *G. Erdei, PhD, (UD)*

Course Description: The research seminar is a practice-oriented course which helps and supports students in their research processes. The semester will continue and follow up the results of the previous semester's research seminar. The semester will be split into two parts. In the first part (four times), students will present a specific parts of their research topics applying ppt. and two of the other students will act as opponents. In this method the topic owner will give a presentation followed by students' comments, remarks and suggestions and simulate scientific discourse.

In the second part, students will develop their ppt. towards scientific papers for two purposes. In the one hand, to have a properly developed chapter integrated into their doctoral thesis later on, and on the second hand, to have a scientific paper ready in order to publish it in an international scientific journal. It is important, however, that research plans only cannot be submitted to the course.

Recommended literature:

- Earl R. Babbie (2012): *The Practice of Social Research*. Wadsworth Publishing 13th edition, Beverly MA, USA.

Database Presentation I. (3rd grade)

Instructor: *T. Ceglédi, PhD, (UD) – L. Morvai, PhD, (MCA)*

Course Description: During the semester, doctoral students will undertake data collection, data recording, and database construction tasks that form the foundation of the analytical chapters of their dissertation, in accordance with their research plan. The output of this work is a database. Definition of database: A collection of interrelated research data gathered in a predetermined manner and according to a logical system, reflecting the original relationships among the connected data. Depending on the field of research, databases organizing quantitative data, text documents, and primary sources can be created using Excel, SPSS, R, Atlas.ti, MAXQDA, NVivo, or other software. In the case of secondary data analysis commonly used in educational research, the version of the original database(s) prepared for analysis is considered the doctoral student's database.

A requirement for completing the course is that at the end of the semester, doctoral students must 1) present their database, and 2) summarize in writing (min. 5,000–10,000 characters) the qualitative and quantitative parameters of their database. This written summary will serve as the foundation for the "Data and Methods" chapter of the doctoral dissertation.

In the written summary, it is essential to: 2.1) Describe the practical steps involved in the creation of the database (the research decisions underlying these steps and their justification; the difficulties encountered and how they were overcome, e.g., handling low response rates; presentation of the pilot study—if conducted—and what modifications were made to the questionnaire/interview protocol based on the lessons learned from the pilot study). 2.2) Present the process of preparing the database for analysis. Within this framework, it is necessary to describe the researcher decisions made during data cleaning (e.g., handling errors, duplicate, or invalid cases), as well as the extent of missing data and the methods used to manage them. It must be specified whether listwise/casewise deletion, data imputation, or other statistical procedures were applied, and how these affected the final sample size and the database's suitability for analysis. 2.3) Detail the extent to which the implemented database is deemed suitable for conducting the analysis (highlighting both the realistic, non-exaggerated scientific value of the data and its limitations). 2.4) Precisely name and detailedly present the target population based on international or national comprehensive (census) data (e.g., public or research-accessible databases of the OECD, EU, UNESCO, World Bank, Eurostat, HCSO, OKM, OH, KIR, FIR). 2.5) Based on sampling types (probability and non-probability sampling, along with their subtypes) and research methodology terms described in methodological literature (e.g., Babbie, Creswell), include a description of the sampling strategy (sampling frame, characteristics of available lists if any: strata, sampling technique, methods of ensuring randomness or a thorough justification for omitting it, etc.). 2.6) Based on all the above, locate the sample within the target population by presenting the key characteristics of both the sample and the target population side-by-side in a single table (e.g., by region, institution type, gender), and based on the insights of the table, address over- and under-represented subgroups as well as the question of generalizability. This is also required for qualitative research (here, without a table, a written narrative comparing the characteristics of the sample to the target population is sufficient). 2.7) Place the data in space and time: What background or predecessors of data collection are known internationally and domestically (previous data collections on the topic); how the data used in the dissertation fit into the series of similar international and national studies (e.g., a replication of a previous study, a version adapted/narrowed down to a specific target group, geographical area, or age group). 2.8) If weighting was applied to improve the representativeness of the database or to bring it closer to the characteristics of the target population, its purpose, rationale, method, and consequences must be presented: Which background variables were used to construct the weights, and how the weighting affected the relationship between the sample and the target population. If weighting was not applied, its methodological rationale must also be addressed. 2.9) Ethical considerations (explanation of steps taken to comply with the attached doctoral ethics regulations). 2.10) The author is responsible for all AI-generated content. All AI usage (e.g., literature search, literature organization, figure generation, data analysis assistance, linguistic refinement, etc.) must be fully and transparently detailed and cited in the paper according to APA 7 guidelines. 2.11) The submitted written summary must cite a minimum of 3 research methodology sources that ground the methodological procedures used and their scientific nomenclature, supporting the researcher's decisions.

An additional condition for submitting the database AND the summary is that 3) the academic supervisor must countersign the authenticity and quality compliance of the database (for template text, see attachment 3 below).

Submission deadline: January 8, 2027. Uploading three files to the course's e-learning platform is mandatory. Missing any of the files will result in a failing grade (fail/1).

Attachments:

1. A text file containing the accessibility/link to the database.

- To protect the data, the student places the data in a shared folder of a secure system, the protection of which is ensured by the student. After the instructor's feedback, sharing can be revoked.
- Rather than uploading the database file itself to the e-learning platform, the text document containing the access link to the protected folder must be uploaded.
- Presentation of the database is mandatory even in the case of secondary data analysis.
- Quantitative: Excel, SPSS, R, or, by prior agreement, other statistical files are acceptable.
- Qualitative: Raw transcript text files of interviews, as well as their audio files (in the case of documents, image files are acceptable), or their Atlas.ti/MAXQDA/NVivo versions are acceptable.

- For other types of data, consultation with the instructor is required at the beginning of the semester.
2. A written summary describing the database, with a minimum length of 5,000–10,000 characters.
 - The paper is prepared for the "Data and Methods" chapter of the doctoral dissertation; therefore, it must address a realized database, not just plans.
 - It must contain points 2.1–2.11 above. Omission of any point will render the semester ungradable.
 - Co-authored, non-independent work or excerpts thereof may not be submitted.
 3. A supervisor declaration countersigning the authenticity and quality compliance of the database.
 - Must contain a signature from the supervisor.
 - Mandatory even in the case of secondary data analysis.
 - Mandatory text: "I, the undersigned XY as supervisor, hereby certify that the database(s) named WW of student ZZ was/were created between dates UU–UU, consists of YY individuals/items (N=), is/are authentic and of appropriate quality. Date, Signature"

Recommended literature:

- American Psychological Association (2020). Publication manual of the American Psychological Association 2020: the official guide to APA style (7th ed.). American Psychological Association. <https://rauterberg.employee.id.tue.nl/lecturenotes/APA-style-2020.pdf>
- Analyses of previous CHERD-Hungary research: <https://cherd.unideb.hu/en>
- APA7 (2026). AI References <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples/ai-references>
- Babbie, E. (2005). The Practice of Social Research.
- Charmaz, K. (2006). Constructing grounded theory. Sage Publications.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). Basics of Qualitative Research (3rd ed.): Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781452230153>
- Creswell, J. W. (2012). Educational research. Pearson.
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (2017). The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203793206>
- Hungarian Academy of Sciences (2010). Tudományetikai Kódex [Code of Academic Ethics]. Budapest
- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2019). Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches. Sage publications.
- Pallant, J. (2020). SPSS survival manual: A step-by-step guide to data analysis using IBM SPSS (7th ed.). Routledge.
- Research Ethics Committee of the Institute of Educational and Cultural Sciences, Faculty of Humanities, University of Debrecen, and the Educational Sciences Program of the Doctoral School of Human Sciences: Ethical guidelines and guide for issuing ethical approval statements <https://humandi.unideb.hu/en/information-materials>

Presentation of tables and figures (4th grade)

Instructor: T. Ceglédi, PhD, (UD) – L. Morvai, PhD, (MCA)

Course description: The analysis of various databases is carried out using data analysis software (SPSS, STATA, SAS, R, MAXQDA, ATLAS.ti, etc.); however, presenting the results in a clear, illustrative, and professional manner poses an additional task for doctoral students. Tables and figures form an integral part of the dissertation, summarize the data to be presented, and visualize detailed data, complex relationships, hidden patterns, and trends. A properly chosen table or figure makes the dissertation more concise, reduces redundancy, conveys a larger amount of information in a shorter time in a digestible manner, aids in the interpretation of results, and displays them in a clear and structured format. With the help of word processing software (e.g., MS Word), built-in table and figure captions are inserted, every table and figure are referenced using cross-references in the analytical text, and separate lists of tables and figures are compiled for the dissertation.

A requirement for completing the course is that doctoral students present their lists of tables and figures at the end of the semester, along with the actual tables and figures intended to be included in the empirical chapters of their dissertation. The tables and figures must: (1) be stylistically uniform in design (coloring, font, formatting traits); (2) have their size aligned with their content density (ensuring readable font size); (3) display a restrained, aesthetically pleasing color palette; (4) feature titles and labels that are informative and self-explanatory even without the surrounding text (always specifying the unit of measurement, e.g., row percentages, column percentages, number of cases, cluster centers, 5-point scale mean values, interview mention counts, code families, etc.); (5) include notes underneath that concisely interpret indicators referencing statistical procedures, abbreviations, and details of statistical methods used; (6) include identifying details of the source database in their caption (its clear and unique name,

year of creation, sample size); (7) if the figure was generated using specialized data analysis, visualization, or qualitative analysis software (e.g., R, Tableau, Power BI, Gephi, VOSviewer, MAXQDA, NVivo, etc.) and the applied software significantly determines the method of representation or the interpretation of results, it is recommended to indicate the name of the software used in the note, which is particularly justified in the case of network diagrams, map visualizations, thematic models, code co-occurrence diagrams, word clouds, and other innovative visualizations; (8) overall comply with APA7 formal and content expectations regarding tables and figures; and (9) be single-authored, original work (co-authored materials are not accepted).

Deadline for submitting the lists of tables and figures: January 8, 2027. Must be uploaded to the course's e-learning platform.

Contents of the submission:

1. Tables and figures from existing theoretical and empirical chapters (minimum 5 of each): · uniformly formatted
 - provided with titles that clarify interpretation, formatting the titles as "Figure Caption" or "Table Caption"
 - provided with source attributions (in theoretical sections: figures, tables, theoretical models taken directly from literature must be cited by page number; for self-developed/adapted theoretical models or overview tables/figures, use "Author's own elaboration" alongside citing the adapted work[s]; in empirical sections: for original research, provide its clear and unique name, year, and sample size)
 - provided with explanatory notes
 - IMPORTANT: in-text citations must be inserted as "cross-references" in the text
 - editable .doc or .docx files are acceptable (PDF is not accepted)
2. Furthermore, the listed titles of planned tables and figures for the remaining chapters, formatted in the same manner
3. Based on all the above: inserted lists of figures and tables (separately)

1+2+3: Materials can be submitted **together** with the current draft of the dissertation; thus, tables and figures do not need to be cut into a separate document, as this requires a lot of work, multiple versions are difficult to track, and the goal of the course is to support the dissertation process. Only tables and figures will be evaluated at this stage, not the remaining text of the dissertation.

Recommended literature:

American Psychological Association (2020). Publication manual of the American Psychological Association 2020: the official guide to APA style (7th ed.). American Psychological Association. <https://rauterberg.employee.id.tue.nl/lecturenotes/APA-style-2020.pdf>

ELÉRHETŐSÉGEK

Bacskai Katinka	bacskai.katinka@arts.unideb.hu
Benke Magdolna	magdolna.benke@gmail.com
Biczó Gábor	biczo.gabor@ped.unideb.hu
Bíró István Ferenc	biro.istvan@unithe.hu
Bocsi Veronika	bocsiv@ped.unideb.hu
Breznysnyánszky László	breznysnyanszky.laszlo@arts.unideb.hu
Ceglédi Tímea	cegledi.timea@arts.unideb.hu
Csók Cintia	csok.cintia@arts.unideb.hu
Dabney-Fekete Ilona	fekete.ilona@arts.unideb.hu
Demeter-Karászi Zsuzsanna	demeter-karaszi.zsuzsanna@arts.unideb.hu
Dusa Ágnes Réka	agnesdusa@gmail.com
Engler Ágnes	engler.agnes@arts.unideb.hu
Enterszné dr. Kocsis Zsófia	kocsis.zsofia@arts.unideb.hu
Erdei Gábor	erdei.gabor@arts.unideb.hu
Fényes Zsuzsanna Hajnalka	fenyes.zsuzsanna@arts.unideb.hu
Fónai Mihály	fonai.mihaly@gmail.com
Herczegh Judit Katalin	herczegh.judit@arts.unideb.hu
Hrabéczy Anett	hrabeczy.anett@arts.unideb.hu
Kocsis Zsófia	kocsis.zsofia@arts.unideb.hu
Kozma Tamás	kozmat3@gmail.com
Márkus Edina	markus.edina@arts.unideb.hu
Morvai Laura	morvailaura@gmail.com
Novák Ildikó	novakildiko@arts.unideb.hu
Ollé János	olle.janos@htk.uni-pannon.hu
Polónyi István	polonyiistvandr@gmail.com
Pusztai Gabriella	pusztai.gabriella@arts.unideb.hu
Rébay Magdolna	rebay.magdolna@arts.unideb.hu
Sebestyén Krisztina	sebestyen.krisztina@gfe.hu
Szabó László Tamás	szabolt1942@gmail.com
Váradi Judit	varadi.judit@music.unideb.hu
Vincze Tamás András	vincze.tamas@nye.hu